



## Lönerapport 2015

Löner och löneutveckling år 1913–2014  
efter klass och kön

Författare: Mats Larsson, Arbetslivsenheten





# Innehåll

<b>Sammanfattning</b> .....	2
<b>1 Löner år 2014</b> .....	4
<i>Lön efter klass, kön, sektor, ålder och region</i>	
<b>2 Löneutveckling</b> .....	16
<i>Löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken</i>	
<i>Real löneutveckling</i>	
<i>Löner år 1913-2014</i>	
<b>3 Kvinnor och män</b> .....	31
<i>Standardvägda löner</i>	
<i>Kvinnors lön i procent av mäns lön år 2000-2014</i>	
<i>Andel kvinnor och medellön efter sektor</i>	
<i>Löner för kvinnor och män år 1913-2014</i>	

Bilaga 1	Metod och dataunderlag
Bilaga 2	Månadslön för anställda efter klass, kön och sektor

Rapporten har utarbetats av LOs Arbetslivsenhet

För ytterligare information kontakta  
Mats Larsson, telefon 08-796 28 11

## Sammanfattning

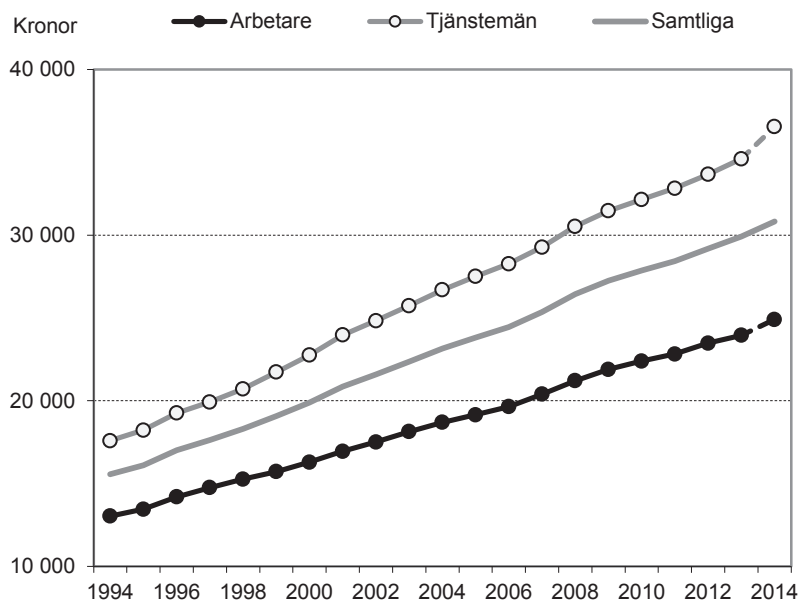
Medellönen för samtliga anställda är 30 800 kronor i månaden år 2014. Skillnaden är dock stor mellan arbetare och tjänstemän då medellönen är 24 900 kronor för arbetare och 36 600 kronor för tjänstemän. Medellönen är därmed 11 700 kronor, eller 47 procent, högre för tjänstemän än för arbetare.

Mellan år 1994 och 2014 har den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda nästan fördubblats från 15 600 kronor till dagens 30 800 kronor. Medellönen har därmed ökat med 15 300 kronor, eller 97 procent.

För arbetare har medellönen ökat med 88 procent och för tjänstemän med 108 procent. Medellönen har alltså ökat med 20 procentenheter mer för tjänstemän än för arbetare på lika många år.

Lönegapet har vuxit varje år de senaste 20 åren. År 1994 var medellönen för tjänstemän 4 600 kronor, eller 35 procent, högre än för arbetare. År 2014 har skillnaden ökat till 11 700 kronor, eller 47 procent. Så stort har lönegapet mellan arbetare och tjänstemän troligen inte varit sedan 1930-talet.

Genomsnittlig månadslön år 1994-2014



År 2014 ökade lönerna med 2,8 procent för samtliga anställda. Lönerna ökade nästan lika mycket bland såväl arbetare som tjänstemän i privat sektor liksom i kommun och landsting.

Även för den senaste treårsperioden, år 2012-2014, har lönerna ökat ungefär lika mycket i samtliga sektorer. För samtliga anställda ökade lönerna med 8,5 procent, för arbetare i privat sektor och för anställda i kommun och landsting med 8,6 procent och för tjänstemän i privat sektor med 8,7 procent

En längre tidsserie med löner för arbetare och tjänstemän inom gruv- och tillverkningsindustrin visar att månadslönen för industriarbetare har ökat från 85 kronor år 1913 till 27 800 kronor år 2014. De 85 kronorna år 1913 motsvaras av 3 952 kronor om de räknas i fasta priser (2014 års). Reallön och köpkraft för industriarbetare har därmed ökat nästan sju gånger på drygt 100 år.

Medellönen för kvinnor är 28 400 kronor och för män 33 100 kronor. Medellönen är alltså 4 700 kronor, eller 17 procent, högre för män.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män är mindre bland arbetare än bland tjänstemän. Bland arbetare är medellönen för män 3 400 kronor, 15 procent, högre än för kvinnor och bland tjänstemän 8 000 kronor, 24 procent, högre.

Lönestatistik för de senaste 101 åren visar dock att löneskillnaden har minskat. År 1913 var timlönen för kvinnor bland industriarbetare endast 52 procent av männens timlön. År 2014 var den 93 procent.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män minskade framförallt under 1960- och 1970-talet i samband med att kvinnolönerna togs bort i kollektivavtalen. Utjämnningen avtog dock på 1980-talet och därefter har löneskillnaden endast minskat marginellt bland arbetare. Bland tjänstemän har löneskillnaden däremot fortsatt att minska, men i lägre takt.

En förklaring till dagens löneskillnad mellan kvinnor och män är att arbetsmarknaden är könssegregerad. Det vill säga att de flesta yrken och sektorer domineras i antal av antingen kvinnor eller män och att lönerna systematiskt är lägre inom yrken och sektorer som domineras av kvinnor. Det vill säga att ju större andel kvinnor en sektor innehåller desto lägre är sektorns medellön.

# 1

## Löner år 2014

Den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda var 30 800 kronor år 2014. Lönerna varierar dock mellan olika grupper av anställda och en uppdelning efter klass och kön visar på en ojämn lönestruktur.

För arbetare är den genomsnittliga månadslönen 24 900 kronor och för tjänstemän 36 600 kronor. Mellönnen är alltså 11 700 kronor, eller 47 procent, högre för tjänstemän än för arbetare (se diagram 1.1 och tabell 1.1).

En skillnad på 11 700 kronor i mellönnen mellan arbetare och tjänstemän kan tyckas stor men ytterligare uppdelning av de anställda efter kön, ålder och sektor visar att löneskillnaderna ofta är betydligt större än så.

### Metod och lönebegrepp

Dataunderlaget är Statistiska centralbyråns lönestrukturstatistik.

Lönebegreppet är tid- och prestationslön (grundlön), helglön samt andra (fasta) löneförmåner.

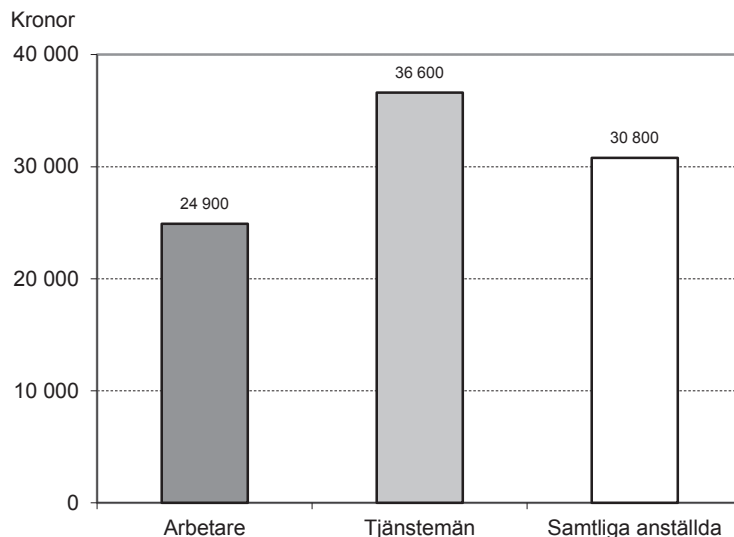
Rörliga tillägg (ob- och skifttillägg m.fl.) och övertidssättning ingår inte i lönebegreppet.

Lön för deltidsarbete är uppräknad till heltid

Tabell 1.1 Månadslön efter klass och kön år 2014

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	24 900	36 600	30 800
Kvinnor	22 900	32 900	28 400
Män	26 300	40 900	33 100

Diagram 1.1 Genomsnittlig månadslön efter klass år 2014



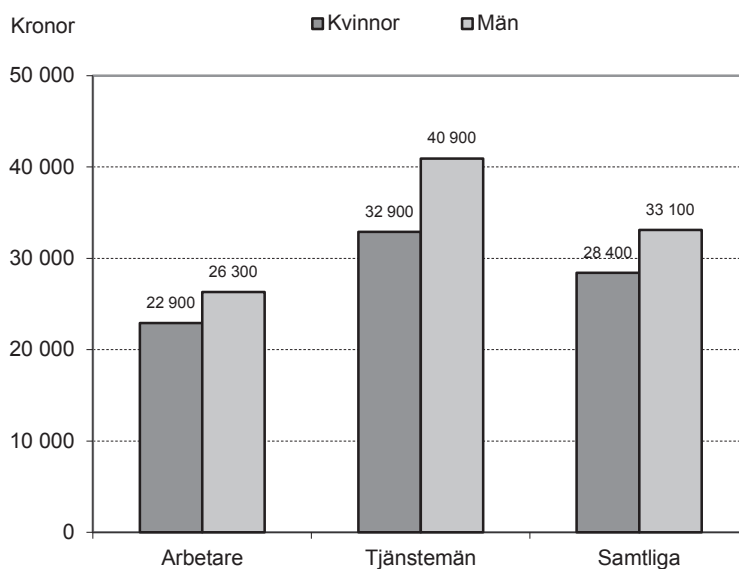
## Kvinnor och män

Medellönen för samtliga anställda kvinnor är 28 400 kronor och för män 33 100 kronor. Medellönen för män är alltså 4 700 kronor, eller 17 procent, högre än för kvinnor.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män är dock större bland tjänstemän än bland arbetare. Bland arbetare är medellönen för kvinnor 22 900 kronor och för män 26 300 kronor, det vill säga 3 000 kronor, eller 15 procent, högre för män. Bland tjänstemän är medellönen för kvinnor 32 900 kronor och för män 40 900 kronor, det vill säga 8 000 kronor, eller 24 procent, högre för män än för kvinnor (se diagram 1.2 och tabell 1.1).

Lönetrappan lutar alltså brant uppåt med kvinnliga arbetare stående på det lägsta trappsteget medan manliga tjänstemän står på det högsta med en medellön som är 18 000 kronor, eller 79 procent, högre än för arbetarkvinnorna.

**Diagram 1.2 Månadslön efter klass och kön år 2014**



## Sektor

Arbetare och tjänstemän fördelade på sex sektorer (se faktaruta) visar att tjänstemän inom tillverkningsindustrin har högst medellön med 42 100 kronor i månaden. En bit efter följer tjänstemän inom privat tjänsteproduktion och byggnadsindustri med 38 300 kronor respektive 38 200 kronor.

### Sex sektorer

Tillverkningsindustri  
Byggnadsindustri  
Privat tjänsteproduktion

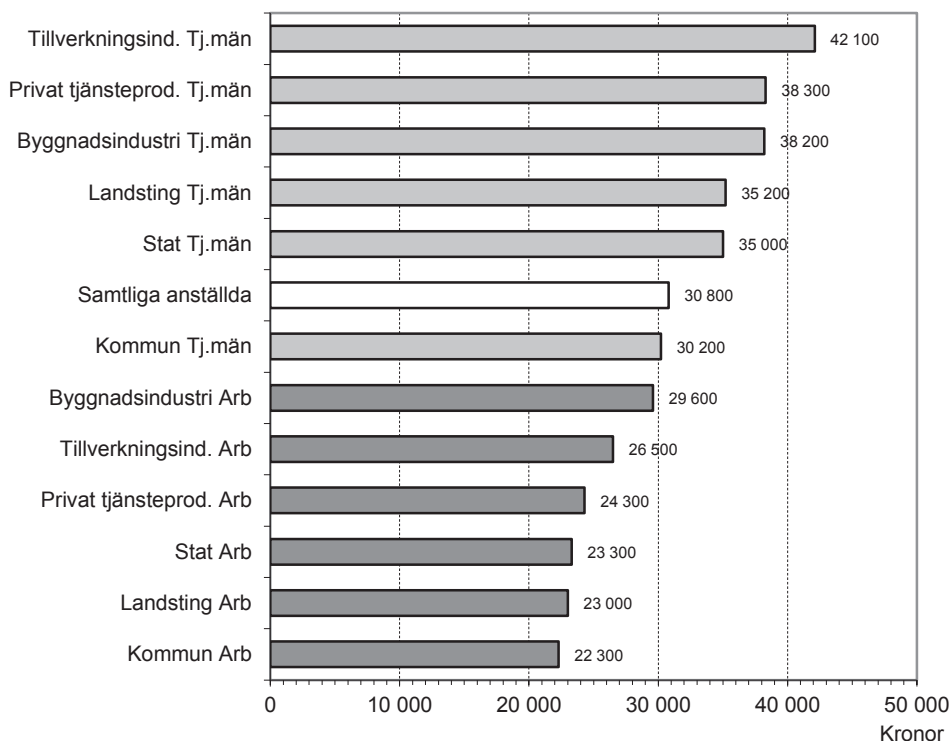
Stat  
Kommun  
Landsting

Lägst lön för tjänstemän är det i kommunal sektor med 30 200 kronor (se diagram 1.3 och tabell 1.2).

Den lägsta medellönen för tjänstemän är ändå högre än den högsta medellönen för arbetare som gäller arbetare inom byggnadsindustrin vars medellön är 29 600 kronor. Närmast efter kommer arbetarna inom tillverkningsindustrin med 26 900 kronor i medellön.

Lägst medellön har arbetarna i kommunal sektor med 22 300 kronor. Strax över ligger arbetarna inom sektorerna landsting och stat med 23 000 kronor respektive 23 300 kronor.

**Diagram 1.3** Genomsnittlig månadslön år 2014  
Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer





**Tabell 1.2 Månadslön efter klass, kön och sektor år 2014**

Sektor	Arbetare			Tjänstemän			Samtliga anställda		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Samtliga sektorer	22 900	26 300	24 900	32 900	40 900	36 600	28 400	33 100	30 800
Privat sektor	23 400	26 700	25 700	34 500	42 400	39 000	29 000	33 400	31 800
Tillverkningsindustrin	24 400	26 900	26 500	37 100	44 200	42 100	31 400	33 600	33 100
Byggnadsindustrin	25 200	29 700	29 600	31 100	41 100	38 200	29 600	31 800	31 700
Tjänsteproduktion	23 100	25 200	24 300	34 100	41 900	38 300	28 600	33 500	31 200
Offentlig sektor	22 300	22 800	22 400	31 300	35 900	32 600	27 600	31 900	28 800
Stat	23 100	23 300	23 300	33 400	37 000	35 000	32 800	35 200	34 000
Kommun	22 200	22 700	22 300	29 800	31 400	30 200	25 800	27 500	26 200
Landsting	23 000	22 900	23 000	32 800	44 200	35 200	30 500	39 100	32 300

## 23 sektorer

En fördelning av löntagarna på 23 sektorer (se faktaruta) visar än tydligare tjänstemännens lönemässiga försprång. Inte inom någon av de 23 sektorerna når arbetarnas medellön upp till de 30 800 kronor som är medellönen för samtliga anställda. Tjänstemännen däremot, har inom de flesta sektorer betydligt högre löner än så (se diagram 1.4).

Högst löner har tjänstemän inom sektorn finans- och försäkringsverksamhet med en medellön på 46 400 kronor. Närmast efter kommer tjänstemännen inom gruvor och mineralutvinningsindustri samt tillverkningsindustri, båda med drygt 42 000 kronor i medellön.

Inom ytterligare fem sektorer är medellönen för tjänstemän över 40 000 kronor.

Bland arbetare är medellönen högst inom byggnadsindustri samt gruvor och mineralutvinningsindustri, 29 600 respektive 29 100 kronor. I ytterligare fem sektorer är medellönen över 26 000 kronor för arbetare varav tillverkningsindustri och partihandel är de största, räknat i antal anställda, med 26 500 respektive 26 200 kronor i medellön.

Lägst medellön har arbetare inom barnomsorg och utbildning (privat), 21 600 respektive 21 800 kronor. Närmast över ligger arbetarna inom hotell och restaurang, äldre och handikappomsorg samt skola, samtliga med medellöner runt 22 300 kronor.

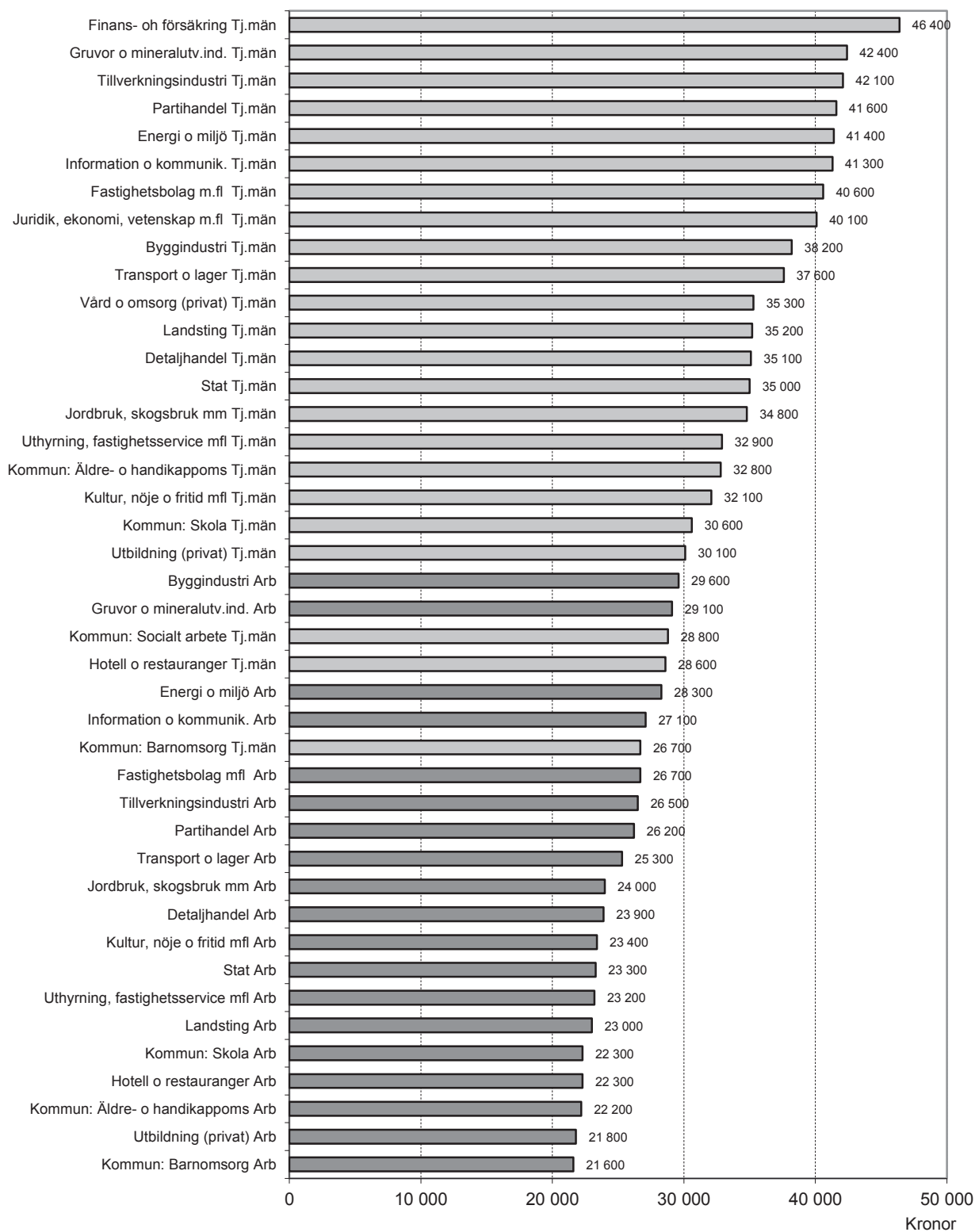
### Privat sektor

A Jordbruk, skogsbruk och fiske  
 B Gruvor och mineralutvinningsindustri  
 C Tillverkningsindustri  
 D+E Energi och miljö  
 F Byggindustri  
 G Handel och serviceverkstäder  
 46 Partihandel  
 47 Detaljhandel  
 H Transport och magasinering  
 I Hotell och restauranger  
 J Information och kommunikation  
 K Finans- och försäkringsverksamhet  
 L Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare  
 M juridik, ekonomi, vetenskap och teknik  
 N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster mfl  
 P Utbildningsväsendet  
 Q Vård och omsorg, socialtjänst  
 R+S+T+U Kultur, nöje och fritid mfl

### Offentlig sektor

Stat  
 Kommun  
 Äldre- o handikappomsorg  
 Skola  
 Barnomsorg  
 Socialt arbete  
 Landsting

**Diagram 1.4 Månadslön efter klass och sektor år 2014**  
23 sektorer



## Alder

Upp till cirka 22-års ålder är lönerna ungefär lika för både arbetare och tjänstemän. Därefter ökar löneskillnaden i rask takt upp i åldrarna och vid 30 års ålder är den genomsnittliga månadslönen drygt 7 000 kronor högre för tjänstemän än för arbetare. Löneskillnaden kulminerar runt 50 års ålder där den genomsnittliga månadslönen som mest är drygt 15 000 kronor högre för tjänstemän än för arbetare (se diagram 1.7).

För arbetare ökar medellönen i takt med stigande ålder med drygt 420 kronor per åldersklass mellan 20-30 års ålder. Därefter minskar ökningstakten till cirka 120 kronor upp till 40-årsåldern. Därefter stagnerar medellönen för arbetare och ligger relativt stadigt strax under 25 000 kronor ända upp i 60-årsåldern.

**Databasen Linda 2013**  
Dataunderlaget i detta avsnitt är Statistiska centralbyråns Linda-databas gällande år 2013.

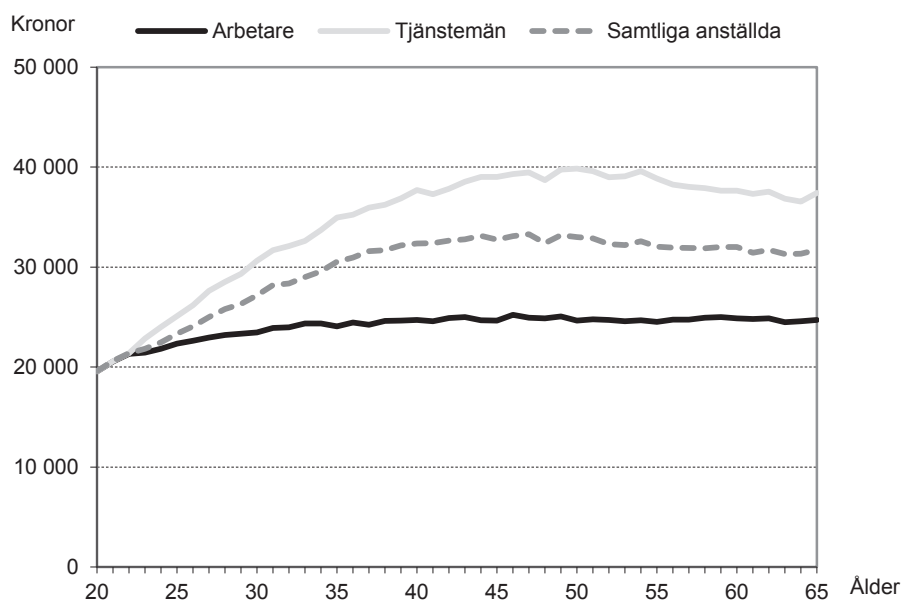
För tjänstemän ökar den genomsnittliga månadslönen upp i åldrarna i en helt annan takt än för arbetare. Mellan 20–30 års ålder ökar medellönen med drygt 1 000 kronor per åldersklass och mellan 30–40 års ålder med drygt 700 kronor. Därefter minskar ökningstakten till drygt 200 kronor per åldersklass upp till 50-årsåldern. Högst medellön har tjänstemän som är 50 år gamla, 39 800 kronor. För tjänstemän i åldrarna över 50 år minskar dock medellönen med drygt 200 kronor per åldersgrupp och i 60-årsåldern är medellönen för tjänstemän cirka 37 000 kronor i (se diagram 1.7).

Män har högre genomsnittlig månadslön än kvinnor i samtliga åldersgrupper. Redan i 20-årsåldern är medellönen cirka 2 000 kronor högre för män än för kvinnor och ökar med cirka 150 kronor för varje åldersgrupp. I 30-40 års ålder tilltar dock löneskillnaden påtagligt och ökar med drygt 300 kronor per åldersgrupp. Löneskillnaden mellan kvinnor och män kulminerar vid 51 års ålder då medellönen är 7 100 kronor högre för män än för kvinnor. Därefter minskar skillnaden ner till cirka 6 000 kronor (se diagram 1.8).

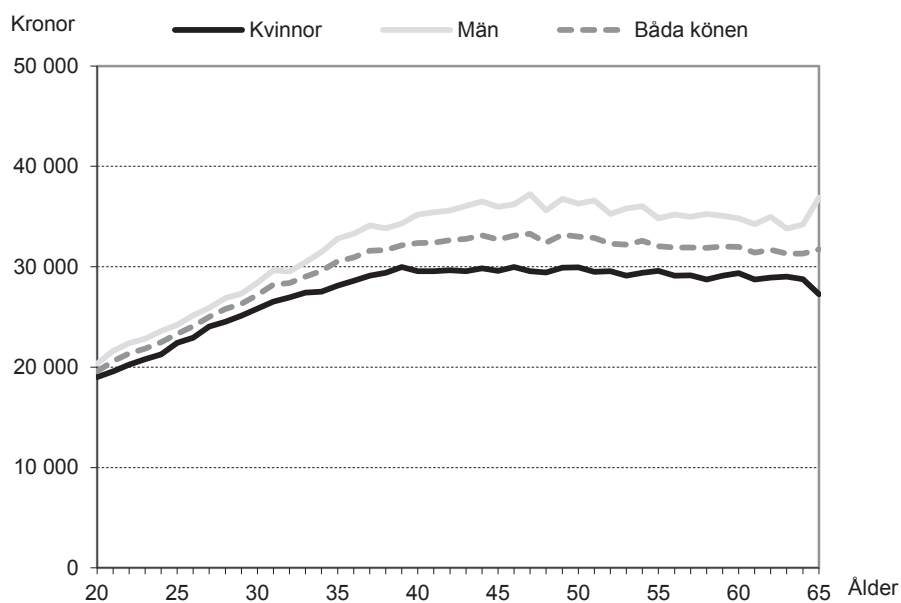
Löneskillnaden mellan kvinnor och män tilltar alltså med stigande ålder. En förklaring till detta är att medellönen för kvinnor planar ut redan vid 35-årsåldern medan den för män ökar ytterligare några år och planar ut först runt 45-årsåldern.

Män tycks alltså ha en längre lönekarriär än kvinnor. En uppdelning efter klass och kön visar dock att detta främst gäller bland tjänstemän. För manliga tjänstemän ökar den genomsnittliga månadslönen nämligen ända upp till 50-årsåldern medan den för manliga arbetare slutar att öka i början av 40-årsåldern (se diagram 1.9 och 1.10).

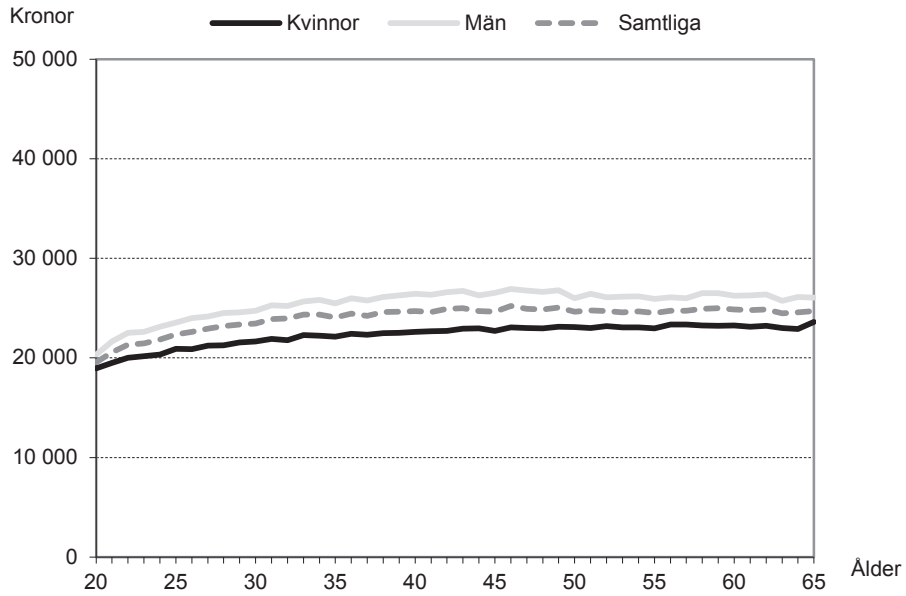
**Diagram 1.7 Månadslön efter klass och ålder år 2013**



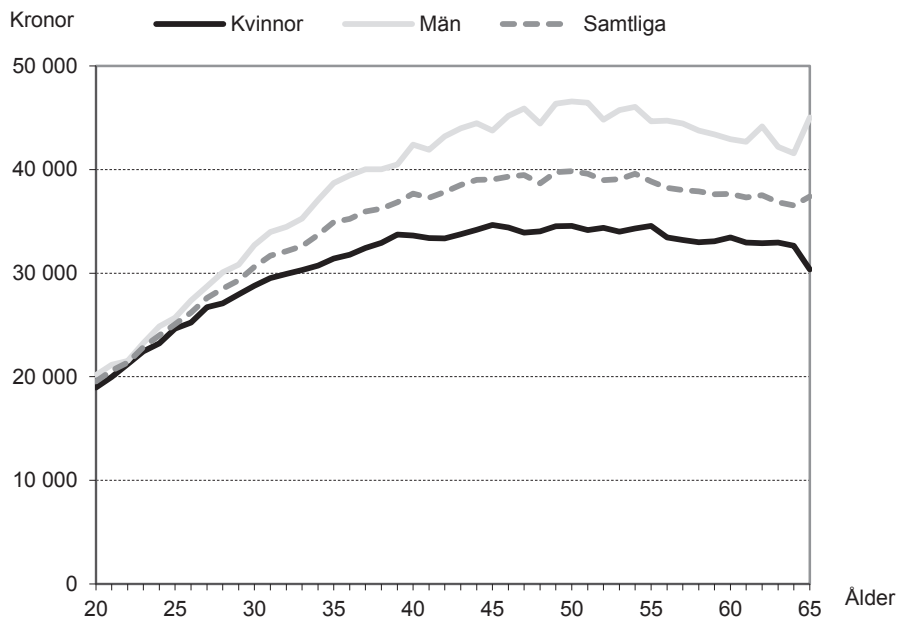
**Diagram 1.8 Månadslön efter kön och ålder år 2013  
Samtliga anställda**



**Diagram 1.9 Månadslön efter klass, kön och ålder år 2013  
Arbetare**



**Diagram 1.10 Månadslön efter klass, kön och ålder år 2013  
Tjänstemän**



## Region

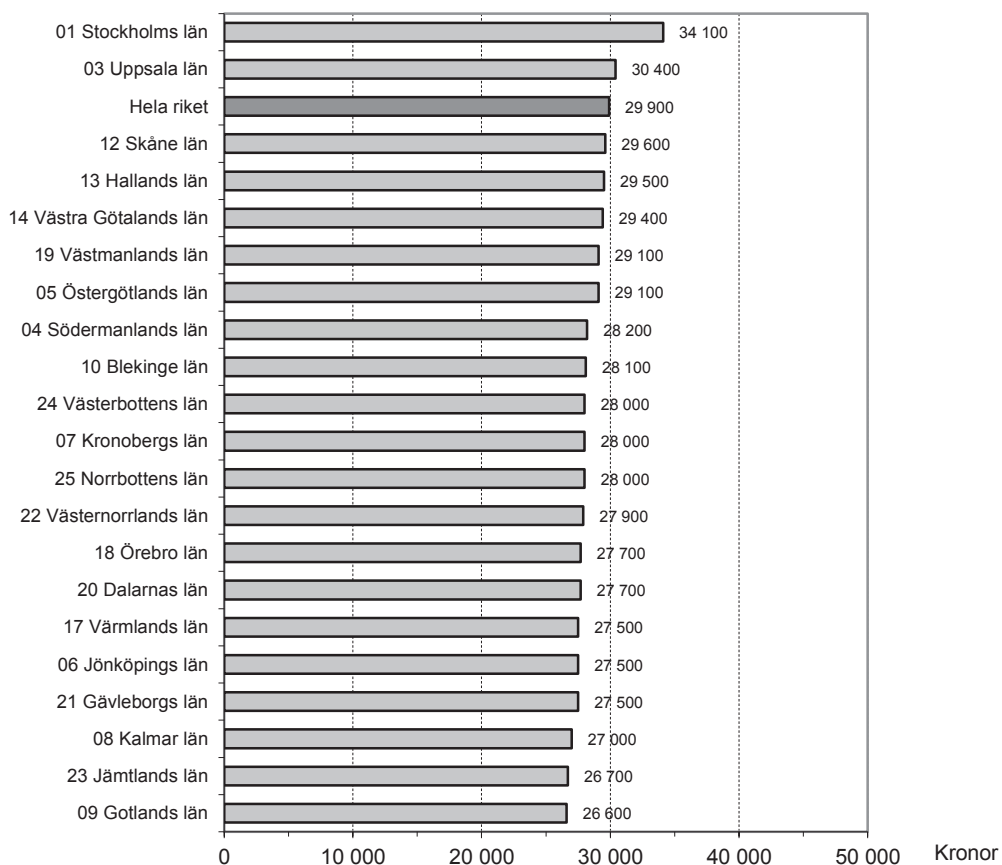
Lönerna varierar något mellan Sveriges 21 län. Det är dock främst Stockholms län som skiljer sig från övriga län.

I Stockholms län är den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda 34 100 kronor enligt 2013 års lönestatistik (se faktaruta). Närmast efter kommer Uppsala län med 30 400 kronor. Endast i dessa två län är medellönen högre än genomsnittet för hela riket, som var 29 900 kronor år 2013 (se diagram 1.11).

### Databasen Linda 2013

Dataunderlaget i detta avsnitt är Statistiska centralbyråns Linda-databas gällande år 2013.

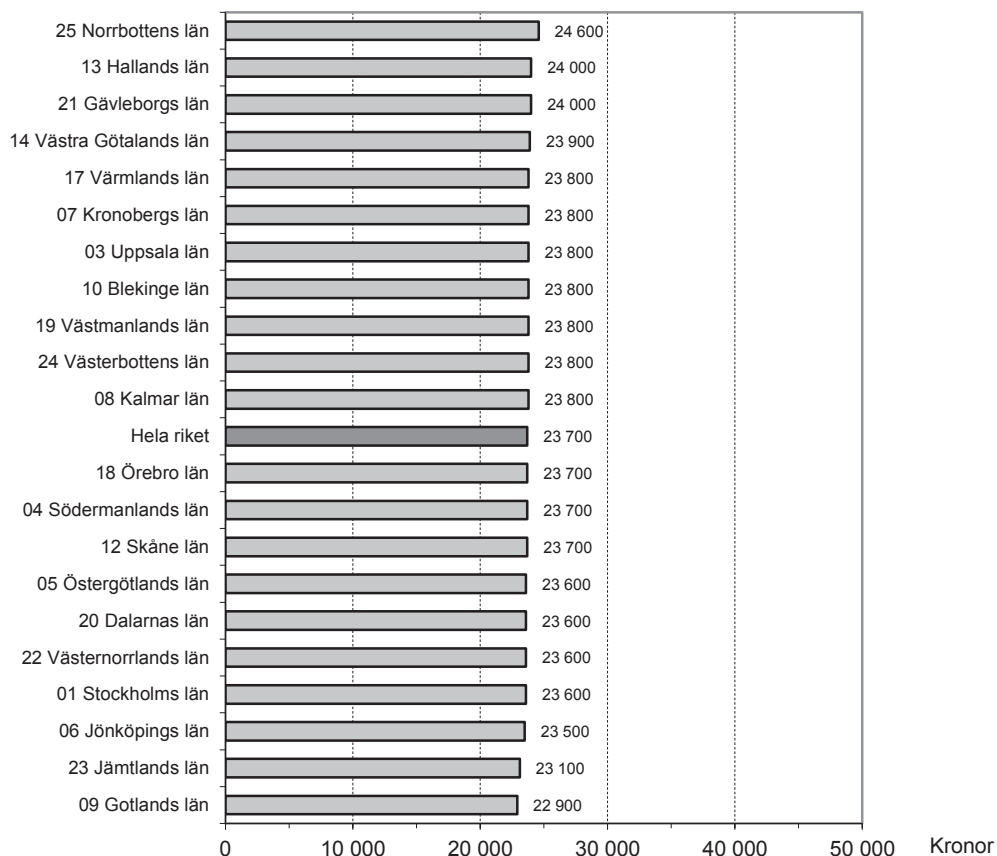
Diagram 1.11 Lön efter län år 2013. Samtliga anställda



De höga lönerna i Stockholm gäller dock främst tjänstemän då den genomsnittliga månadslönen för tjänstemän i Stockholm är 40 600 kronor medan den för arbetare stannar på 23 600 kronor. Det är dessutom under genomsnittet för arbetare i hela riket (se diagram 1.12 och 1.13).

För arbetare är det istället i Norrbottens län som lönerna är högst, 24 600 kronor. Skillnaden i medellön efter län är dock relativt liten bland arbetare och förutom i Norrbottens län så håller sig medellönen mellan 22 900 och 24 000 kronor för arbetare i alla län. Gotlands län är dock det enda län där medellönen är under 23 000 kronor för arbetare (se diagram 1.12).

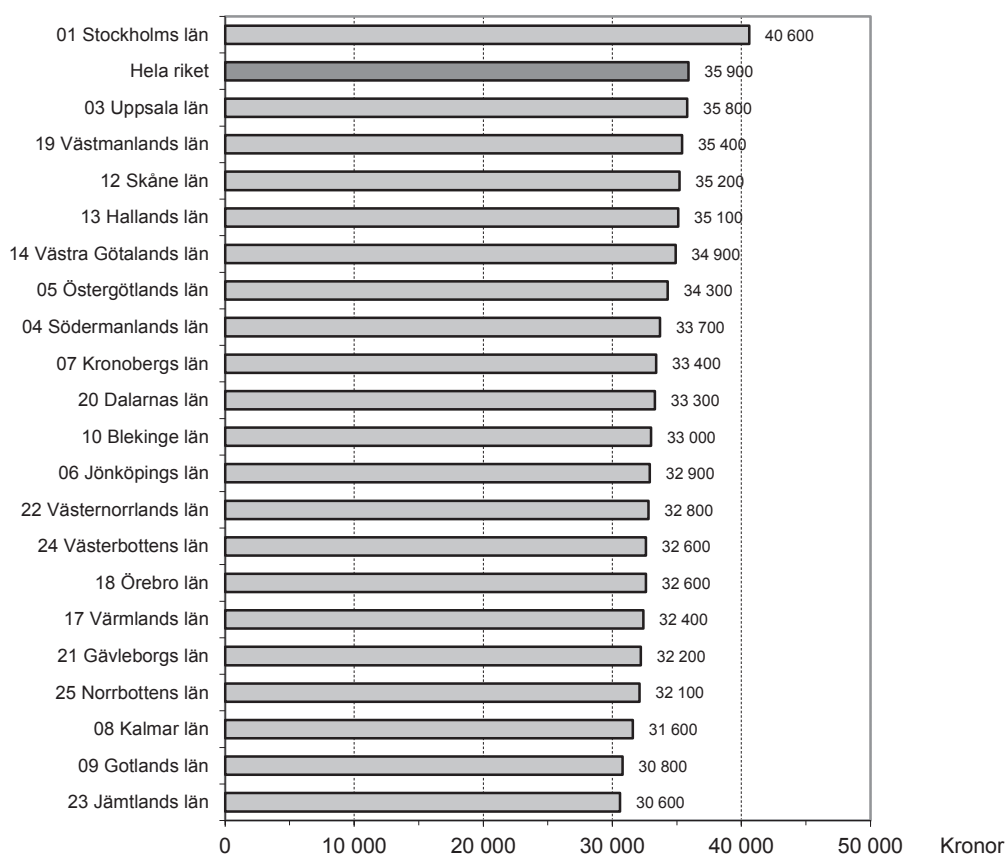
**Diagram 1.12 Lön efter län år 2013. Arbetare**



Bland tjänstemän är skillnaden i lön större mellan länen. Högst medellön har tjänstemän i Stockholm, 40 600 kronor, närmast följt av Uppsala och Västmanland med 35 800 respektive 35 400 kronor. I botten ligger Gotland och Jämtland med medellöner för tjänstemän på 30 800 respektive 30 600 kronor (se diagram 1.13).

Den höga medellönen för tjänstemän i Stockholms län förklaras till stor del av att företag inom relativt högavlönade sektorer som bank, finans och försäkring är koncentrerade till Stockholm.

**Diagram 1.13 Lön efter län år 2013. Tjänstemän**





## **Sammanfattning av kapitel 1**

Medellönen för en arbetare är 24 900 kronor i månaden år 2014. För tjänstemän är medellönen 36 600 kronor. Medellönen är alltså 11 700 kronor (47 procent) högre för tjänstemän än för arbetare.

Medellönen för kvinnor är 28 400 kronor och för män 33 100 kronor, det vill säga 4 700 kronor, eller 17 procent, högre för män.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män är dock mindre bland arbetare än bland tjänstemän. Bland arbetare är medellönen för män 3 400 kronor (15 procent) högre än för kvinnor och bland tjänstemän 8 000 kronor (24 procent) högre.

Även mellan olika sektorer, åldrar och regioner är löneskillnaderna stora. Klass och kön framstår dock som den gemensamma nämnare även för dessa löneskillnader.

# 2

## Löneutveckling

De senaste 21 åren, år 1994-2014, har den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda nästan fördubblats från 15 600 kronor till 30 800 kronor. Medellönen har därmed ökat med 15 300 kronor, eller 97 procent.

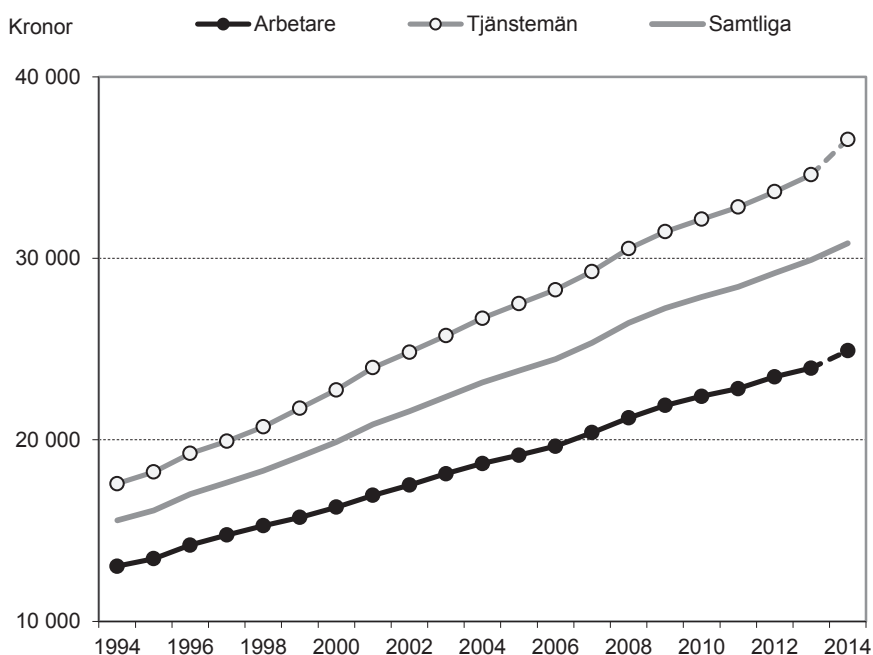
Lönerna har dock ökat mer för tjänstemän än för arbetare. För arbetarna har medellönen ökat från 13 000 kronor till 24 900 kronor år 1994-2014, en ökning med 11 900 kronor, eller 88 procent. För tjänstemän har medellönen ökat från 17 600 kronor till 36 600 kronor, en ökning med 19 000 kronor, eller 108 procent. Medellönen har därmed ökat med 7 100 kronor, eller 20 procentenheter mer för tjänstemän än för arbetare och lönegapet mellan arbetare och tjänstemän har blivit allt större (se diagram 2.1 och tabell 2.1).

Det bör noteras att lönestatistiken inte är fullt jämförbar över hela mätperioden på grund av förändringar av metod och avgränsning vid ett flertal tillfällen. Det gäller bland annat den nya yrkeskod som infördes år 2014 vilket påverkat såväl antal som medellön för arbetare och tjänstemän.

**Tabell 2.1 Medellön och löneökning år 1994-2014**

	Medellön		Löneökning		
	År 1994	År 2014	Kronor	Procent Totalt	Årstakt
Arbetare	13 000	24 900	11 900	88	3,2
Tjänstemän	17 600	36 600	19 000	108	3,7
Samtliga anställda	15 600	30 800	15 300	97	3,4

**Diagram 2.1 Genomsnittlig månadslön år 1994-2014**

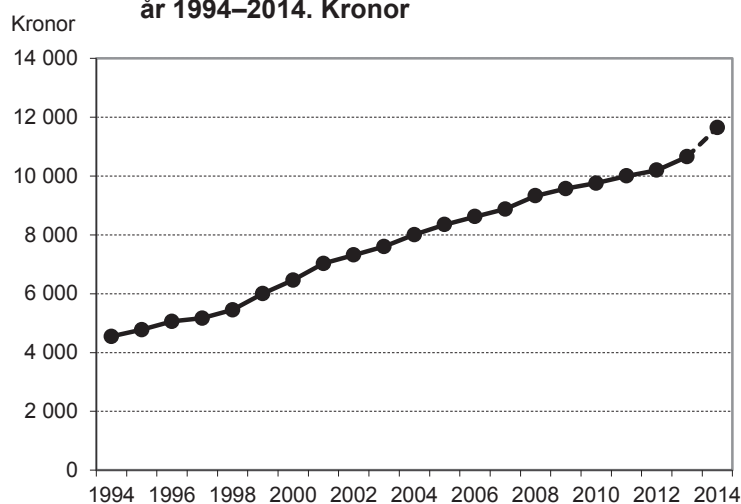


År 1994 var den genomsnittliga månadslönen alltså 13 000 kronor för arbetare och 17 600 kronor för tjänstemän. Det vill säga 4 550 kronor högre för tjänstemän än för arbetare. Därefter har lönegapet ökat varje år och år 2011 nådde det för första gången över 10 000 kronor och år 2014 har det ökat ytterligare till 11 600 kronor (se diagram 2.2a).

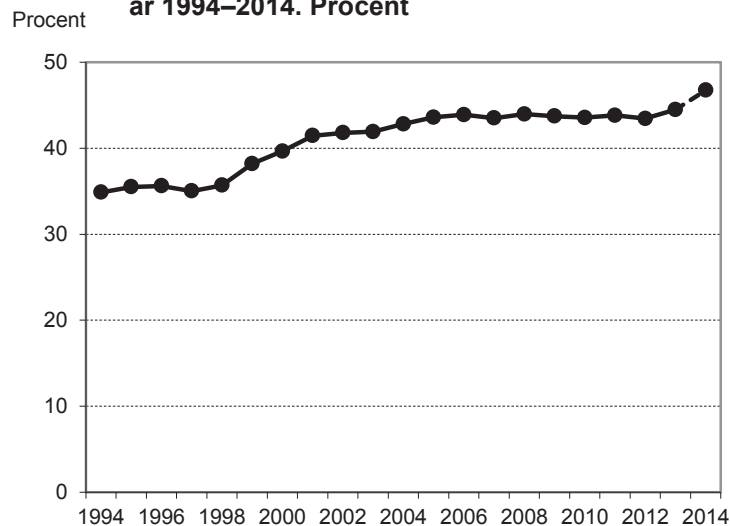
Räknat i procent så var lönegapet 35 procent år 1994, det vill säga att medellönen var 35 procent högre för tjänstemän än för arbetare. Följande år ökade lönegapet i relativt snabb takt och nådde 41 procent år 2001. Därefter avtog ökningstakten och lönegapet ökade sakta men säkert till 44 procent år 2006. Därefter stabiliserades lönegapet runt 44 procent fram till år 2013. År 2014 ökade det dock till 47 procent (se diagram 2.2b).

Större delen av det ökande lönegapet år 2014 kan dock förklaras av metodförändringar i lönestatistiken som genomfördes år 2014 (se följande sida).

**Diagram 2.2a Lönegap mellan arbetare och tjänstemän år 1994–2014. Kronor**



**Diagram 2.2b Lönegap mellan arbetare och tjänstemän år 1994–2014. Procent**



Orsaken till att lönegapet räknat i kronor eller procent ger olika bilder av utvecklingen beror på att medellönen är så pass mycket högre för tjänstemän än för arbetare. Det medför att om lönerna ökar med lika många procent för både arbetare och tjänstemän innebär det att lönegapet inte förändras i procent men väl i kronor.

År 2014 ökade lönegapet med drygt två procentenheter, från 45 till 47 procent. Det förklaras till stor del troligen av den nya yrkeskodning som infördes i lönestrukturstatistiken år 2014 vilket medförde en mer korrekt yrkeskodning av anställda inom framförallt statligt ägda bolag (SJ, Posten, Systembolaget m.fl.), statliga verk samt privat vård och omsorg.

Tidigare kodades många anställda i dessa verksamheter som tjänstemän även om de hade ett arbetaryrke. Men fr.o.m. år 2014 omfattas även dessa av huvudregeln att arbetare är anställda med yrken som organiseras av något LO-förbund och tjänstemän är anställda med yrken som organiseras av något TCO- eller SACO-förbund.

Exakt hur många anställda som numera kodas som arbetare och tidigare som tjänstemän redovisas inte av Statistiska centralbyrån men uppskattningsvis gäller det cirka 100 000 anställda i statligt ägda bolag och statliga verk plus cirka 60 000 anställda inom privat vård och omsorg.

Denna omfördelning av arbetare och tjänstemän har påverkat medellönen så till vida att den har ökat för både arbetare och tjänstemän i privat sektor. Detta förklaras av att arbetare i statligt ägda bolag och statliga verk har en högre medellön än för övriga arbetare men lägre medellön än för tjänstemän.

## Löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken

År 2014 ökade lönerna med 2,8 procent för samtliga anställda. Lönerna ökade nästan lika mycket bland såväl arbetare som tjänstemän i privat sektor liksom i kommun och landsting (se diagram 2.3 och tabell 2.1).

Detta framgår av Medlingsinstitutets konjunkturlönestatistik (KLS) gällande år 2014. Löneökningstal enligt KLS använd i detta avsnitt på grund av de metodförändringar som infördes i lönestrukturstatistiken (LSS) år 2014 vilket medförde att skattade medellöner för år 2014 inte är jämförbara med tidigare år.

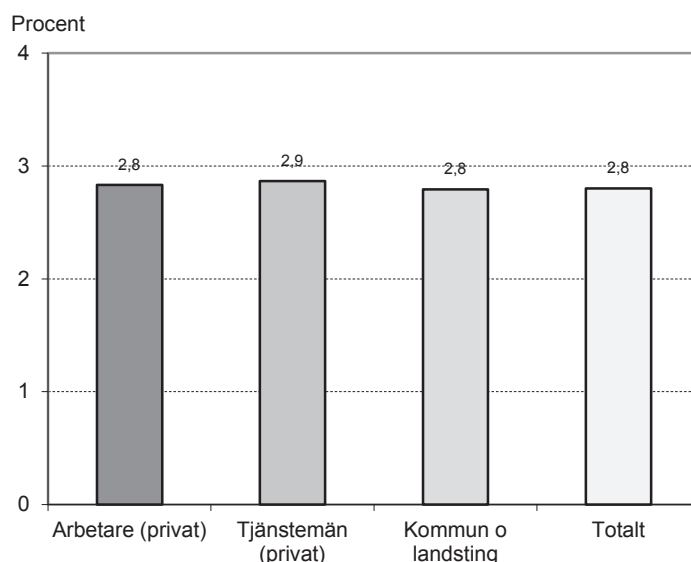
Även för den senaste treårsperioden, år 2012-2014, har lönerna ökat ungefär lika mycket i samtliga sektorer. För samtliga anställda ökade lönerna med 8,5 procent år 2012-2014. För arbetare i privat sektor och för anställda i kommun och landsting har lönerna ökat med 8,6 procent och för tjänstemän i privat sektor med 8,7 procent (se tabell 2.1).

**Tabell 2.1 Löneökning år 2012-2014. Procent**  
Källa: MIs konjunkturlönestatistik

	Löneökning			Totalt år 2012-2014
	År 2012	År 2013	År 2014	
Arbetare (privat)	3,1	2,4	2,8	8,6
Tjänstemän (privat)	3,3	2,3	2,9	8,7
Kommun o landsting*	2,7	2,9	2,8	8,6
Totalt	3,0	2,5	2,8	8,5

\* Gäller samtliga anställda då arbetare och tjänstemän ej särredovisas för kommun och landsting i KLS.

**Diagram 2.3 Löneökning efter sektor år 2014. Procent**  
Källa: KLS

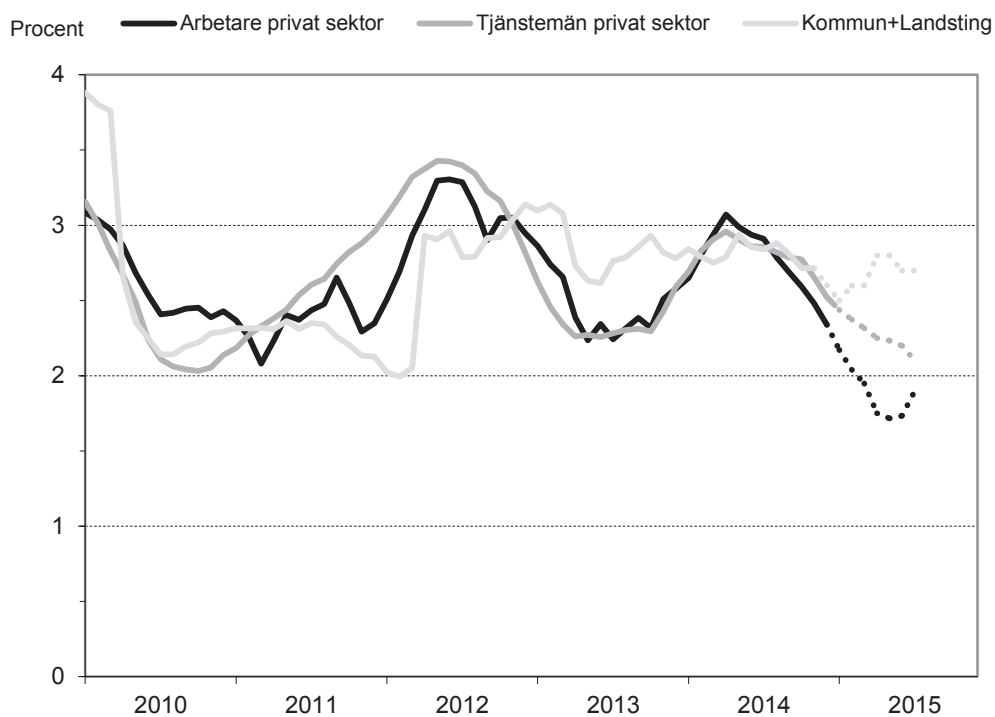


Även för de fem senaste åren, år 2010-2015, visar KLS på en relativt jämn löneutveckling efter sektor och enligt diagram 2.3 har löneutvecklingen följts åt relativt väl för såväl arbetare och tjänstemän i privat sektor och kommun och landsting.

I skrivande stund har KLS även redovisat mätningar för januari till juli år 2015. Dessa visar på en minskad löneökningstakt för arbetare och tjänstemän i privat sektor. Dessa skattningar är dock preliminära och kommer att revideras efter hand. Skattningarna i KLS är att betrakta som definitiva tidigast ett år efter respektive mätmånad.

**Diagram 2.3 Löneökning efter sektor januari 2010- juli 2015. Procent**

Källa: KLS



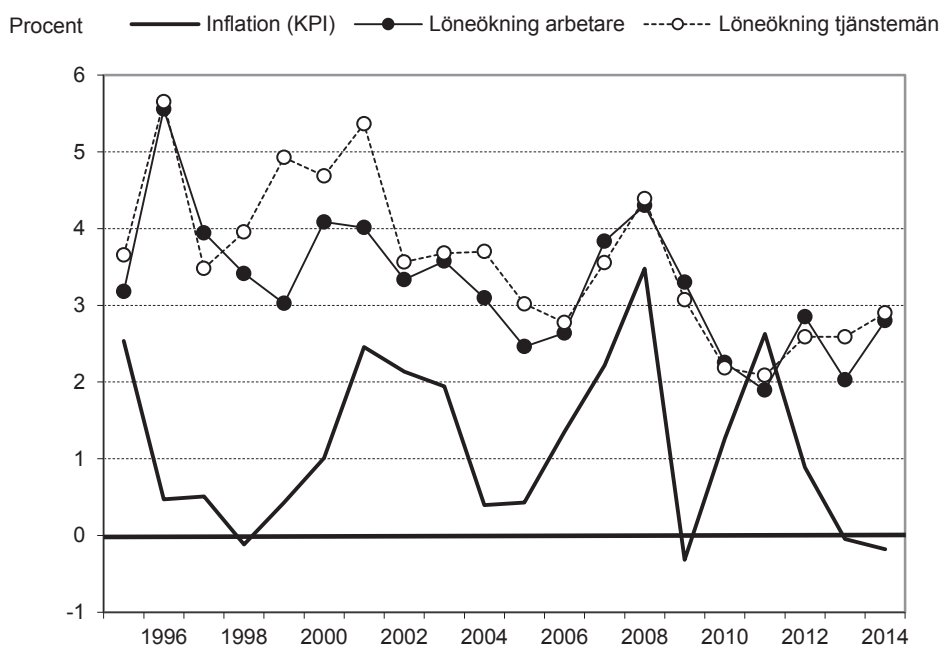
## Real löneutveckling

För att få en mer komplett bild av löneutvecklingen bör även inflationen beaktas. Därför redovisas här den så kallade reala löneutvecklingen, det vill säga nominell löneutveckling minus inflation. Inflationen uppskattas med SCBs Konsumentprisindex (KPI).

Enligt KPI minskade konsumentpriserna med knappt 0,2 procent år 2014. Samtidigt ökade lönerna med i genomsnitt 2,8 procent för samtliga anställda. Lönerna ökade alltså klart mer än vad priserna ökade och reallönerna ökade i genomsnitt med cirka 3 procent.

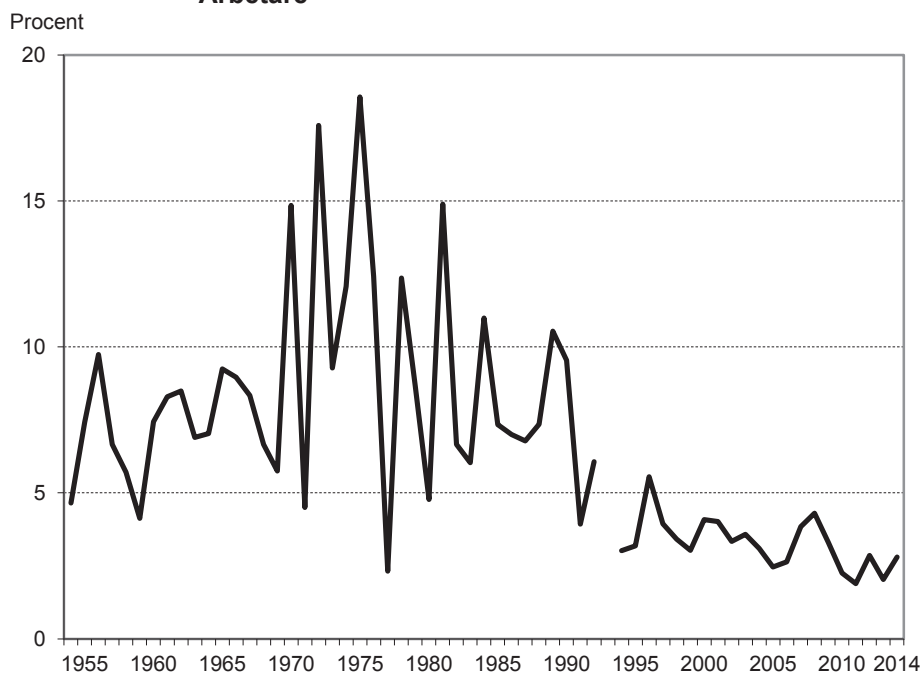
De senaste 20 åren, år 1995-2014 har reallönerna ökat samtliga år utom år 2011. I genomsnitt har reallönen ökat med 2,1 procent för arbetare och 2,4 procent för tjänstemän per år. Reallöneökningarna för år 2014 ligger alltså en bit över senaste 20 årens genomsnitt (se diagram 2.4).

**Diagram 2.4 Löneökningstakt (nominell) och inflationstakt enligt KPI 1995-2014\***

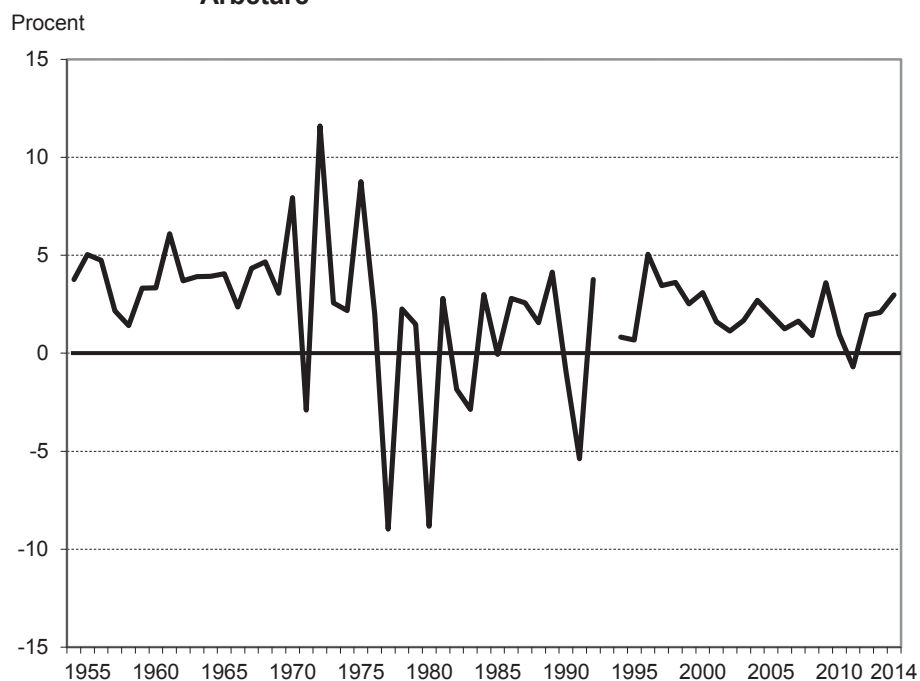


\* År 1995-2013 samtliga arbetare respektive tjänstemän enligt SCBs lönestrukturstatistik  
År 2014 arbetare respektive tjänstemän i privat sektor enligt MIs konjunkturlönestatistik

**Diagram 2.5 Nominell löneökning år 1954-2014\***  
Arbetare



**Diagram 2.6 Real löneökning år 1954-2014\***  
Arbetare



\* År 1954-1992: Arbetare inom tillverkningsindustrin enligt LO-SAF-lönestatistik

\* År 1994-2013: Samtliga arbetare enligt SCBs lönestrukturstatistik

\* År 2014: Arbetare i privat sektor enligt MIs konjunkturlönestatistik



## Löner år 1913-2014

År 1913 var lönen för en arbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin 42 öre i timmen. 101 år senare, år 2014, har lönen ökat till 164 kronor i timmen. I månadslön motsvarar det 85 kronor år 1913 och 27 800 kronor år 2014 (se diagram 2.9).

För en tjänsteman inom gruv- och tillverkningsindustrin var månadslönen i genomsnitt 186 kronor år 1913 och 41 300 kronor år 2014.

### Löner år 1913-2014

Mätperiod: År 1913 är det första året som den officiella lönestatistiken publicerats i samlad form vilket därmed avgränsar mätperioden.

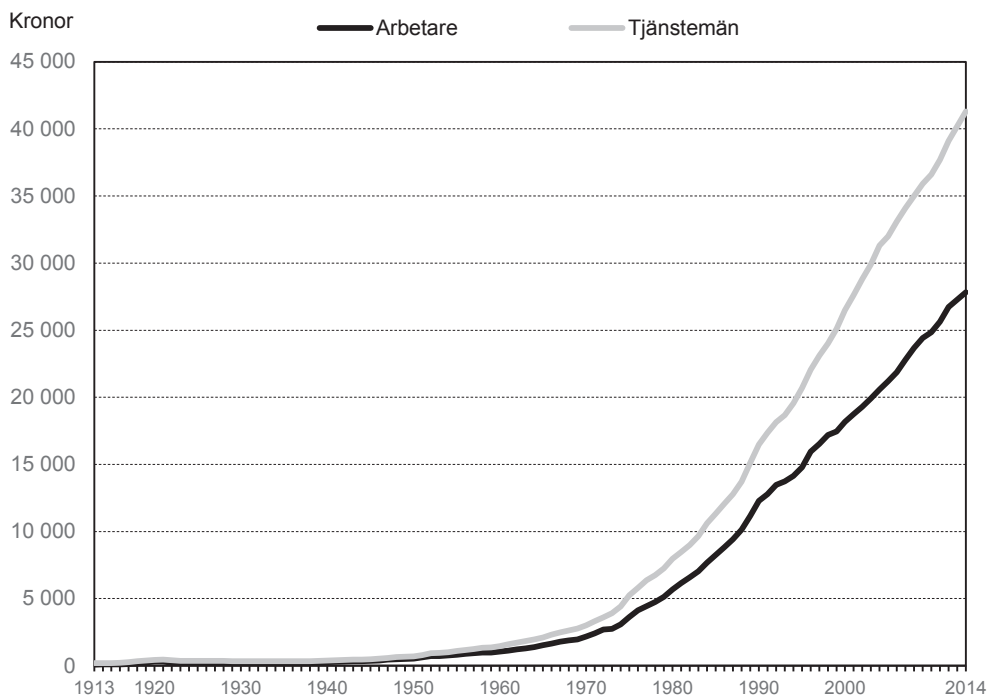
Population: Anställda inom gruv- och tillverkningsindustri exklusive minderåriga. Denna avgränsning av populationen görs för att lönerna ska vara jämförbara över hela mätperioden.

Lönebegrepp: Lön för arbetad tid inklusive rörliga lönetillägg (ob-, skifttillägg m.fl.).

Källa: Statistiska centralbyrån, Socialstyrelsen samt egna beräkningar

En krona var dock betydligt mer värd år 1913 än idag, närmare bestämt 46 gånger mer enligt Statistiska centralbyråns konsumentprisindex (KPI). Det innebär att en viss vara som år 1913 kostade en krona kostade 46 kronor år 2014. För att göra lönerna jämförbara med prisutvecklingen över tid så har lönerna räknats om till fasta priser, det vill säga till dagens prisnivå.

**Diagram 2.9 Månadslön för arbetare och tjänstemän inom industrin år 1913-2014**



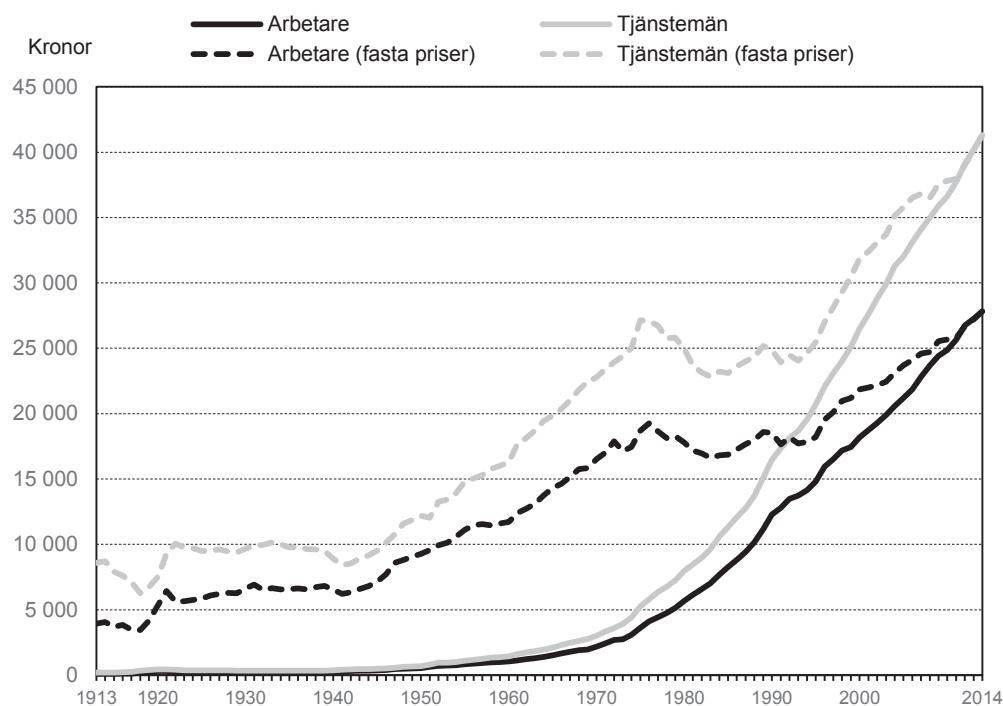
I diagram 2.10 redovisas genomsnittlig månadslön för arbetare och tjänstemän år 1913-2014 i såväl löpande som fasta (2014 års) priser.

I löpande priser var alltså månadslönen för en industriarbetare 85 kronor år 1913. Omräknat till 2014 års penningvärde motsvarar det 3 950 kronor. Timlönen för en industriarbetare, som var 42 öre år 1913, motsvaras av 19 kronor i 2014 års penningvärde.

Räknas lönerna för samtliga år om till att motsvara i 2014 års priser framträder inte bara högre lönenivåer utan även en helt annan utveckling över tid där relativt stabila uppgångar varvas med mer turbulenta perioder där lönerna tidvis även minskat.

År 1913 var Sverige mitt uppe i en industriell expansion och när första världskriget bröt ut år 1914 uppstod brist på arbetskraft och lönerna steg kraftigt. Priserna ökade dock ännu mer och reallönerna minskade. Införandet av 48 timmars arbetsvecka och en restriktiv penningpolitik fick dock lönerna att skjuta i höjden och på endast två år, år 1918-1920, ökade reallönen med drygt 50 procent för arbetarna.

**Diagram 2.10 Månadslön för arbetare och tjänstemän inom industrin år 1913-2014**  
Löpande och fasta (2014 års) priser



År 1921 slog 1920-talskrisen till och lönerna minskade såväl nominellt som realt. Lönerna stabiliserade sig dock efter något år runt 220 kronor i månaden för arbetare och runt 340 kronor för tjänstemän, motsvarande cirka 6 500 respektive 9 500 kronor i 2014 års priser. Och på den nivån låg lönerna i nästan 20 år, fram till andra världskriget.

Sverige höll sig neutrala genom andra världskriget och industri och infrastruktur förblev intakt. Därmed hade Sverige en fullt fungerande industri redo för full produktion när resten av Europa skulle återuppbyggas. Det la grunden till en nästan 30 år lång period av stark ekonomisk tillväxt.

Även fackföreningsrörelsen växte sig stark dessa år och även de anställda fick del av denna ekonomiska tillväxt. Månadslönen för en industriarbetare steg från 364 kronor år 1945 till 2 182 kronor år 1970. I 2014 års priser motsvaras detta av att medellönen ökade från 7 150 till 16 500 kronor år 1945-1970. Reallönerna ökade därmed med 3,4 procent i årstakt i 25 år.

Oljekrisen år 1973 innebar slutet på efterkrigstidens långa ekonomiska uppgång. Följden blev närmare 20 år med inflationsekonomi där såväl priser som löner ökade kraftigt. Det innebar dock att reallönerna stagnerade och i fasta priser var lönerna på samma nivå år 1995 som år 1975, trots att de nominellt ökat med drygt 300 procent, eller med 7,3 procent i årstakt.

Mot slutet av 1980-talet blev den svenska ekonomin allt mer överhettad och år 1990 utbröt den så kallade 90-talskrisen. Sverige lämnade den fasta kronkursen år 1992 och riksbanken satte inflationsmålet till två procent.

Detta inflationsmål gäller än idag. Inflationen har dock sällan nått upp till två procent utan i genomsnitt varit cirka 1,2 procent per år 1995-2014. Samtidigt har lönerna ökat med cirka 3,2 procent i årstakt för arbetare och cirka 3,7 procent för tjänstemän. Reallönerna har därmed ökat med cirka 2,0 procent i årstakt för arbetare och cirka 2,4 procent för tjänstemän.

## Lönegapet lika stort idag som på 1930-talet

Lönerna har alltid varit högre för tjänstemän än för arbetare. För 101 år sedan, år 1913, var lönegapet som störst då tjänstemännens löner var 118 procent högre än för arbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin.

Lönegapet minskade dock drastiskt i samband med bristen på arbetskraft som första världskriget medförde samt lagstiftningen om 48 timmars arbetsvecka och i början av 1920-talet hade lönegapet minskat till 41 procent. Denna nivå blev dock kortvarig och år 1922 hade lönegapet återigen ökat till 78 procent. Därefter minskade dock lönegapet i mer stadig takt ner till cirka 50 procent år 1935.

Det bör noteras att de stora förändringarna av lönegapet mellan år 1918 och 1922 troligen förklaras delvis av införandet av 48 timmars arbetsvecka år 1920 och att detta påverkade beräkningen av tim- och månadslön för arbetare. De stora förändringarna mellan enskilda år denna period bör därför tolkas med försiktighet. Det råder dock ingen tvekan om att såväl efterfrågan på industriarbetare som inflationen förändrades extremt mycket dessa år och att även detta påverkade lönerna för framförallt arbetare vilket troligen minskade lönegapet betydligt fram till år 1935.

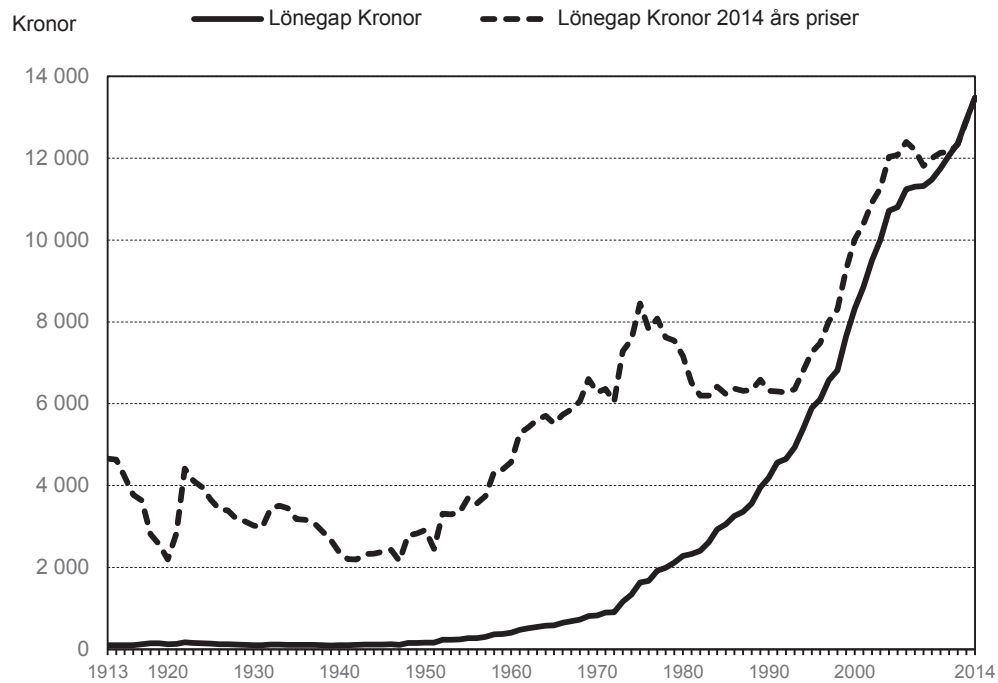
Andra världskriget, och den långvarigt höga ekonomiska tillväxt som följde, medförde att lönegapet minskade ytterligare. Vid krigsslutet år 1945 hade det minskat till 33 procent vilket var den nivå som gällde till mitten av 1950-talet. Då var den mest akuta bristen på industriarbetare över och lönegapet började åter öka till 40-45 procent under 1960- och 1970-talen.

Under 1980-tales inflationsekonomi ökade de nominella lönerna kraftigt för både arbetare och tjänstemän och lönegapet minskade återigen och år 1990 hade det minskat till 34 procent, det vill säga nästan ner till 1945 års nivå.

År 1991 medförde 90-talskrisen att arbetslösheten tredubblades på kort tid. Den drabbade främst arbetare vilka då även fick svårt att hålla jämna steg med tjänstemännen i löneutvecklingen och lönegapet ökade till cirka 50 procent i början av 2000-talet. Därefter har lönegapet stabiliserats strax under 50 procent och år 2014 var det 48 procent inom gruv- och tillverkningsindustrin.

Senast lönegapet var uppe på dessa nivåer var i mitten av 1930-talet, det vill säga nästan 80 år sedan (se diagram 2.11 och 2.12)

**Diagram 2.11 Lönegap i kronor mellan arbetare och tjänstemän inom industrin år 1913-2014. Löpande och fasta (2014 års) priser**



**Diagram 2.12 Lönegap i procent mellan arbetare och tjänstemän inom industrin år 1913-2014**



## Tillverkningsindustrin vs samtliga sektorer

Löneutvecklingen år 1913-2014 gäller alltså anställda inom gruv- och tillverkningsindustrin. En jämförelse av löneutvecklingen inom gruv- och tillverkningsindustrin med löneutvecklingen i samtliga sektorer fördelade på privat och offentlig sektor år 1994-2014 visar att löneutveckling för anställda inom gruv- och tillverkningsindustrin troligen ger en bra bild även av löneutvecklingen i samtliga sektorer hela perioden 1913-2014, såväl för arbetare som för tjänstemän.

Av diagram 2.13 och 2.14 framgår att löneutvecklingen bland såväl arbetare som tjänstemän inom både privat och offentlig sektor gått parallellt med löneutvecklingen inom gruv- och tillverkningsindustrin år 1994-2014. Visserligen har medellönen varit högre inom gruv- och tillverkningsindustrin än inom såväl privat som offentlig sektor men utvecklingen har ändå följts åt.

Det kan även antas att skillnaden i medellön mellan gruv- och tillverkningsindustri och samtliga sektorer varit mindre än vad den var år 1994. Detta av den enkla anledningen att gruv- och tillverkningsindustri tidigare stått för en större del av sysselsättningen. År 2014 var knappt 20 procent av arbetskraften sysselsatta inom tillverkningsindustrin medan den på 1900-talet mestadels var över 30 procent. På 1950- och 1960-talet var den till och med över 40 procent för att därefter minska succesivt till dagens 20 procent (källa AKU, Schön L. (2012).

### **Olika lönebegrepp**

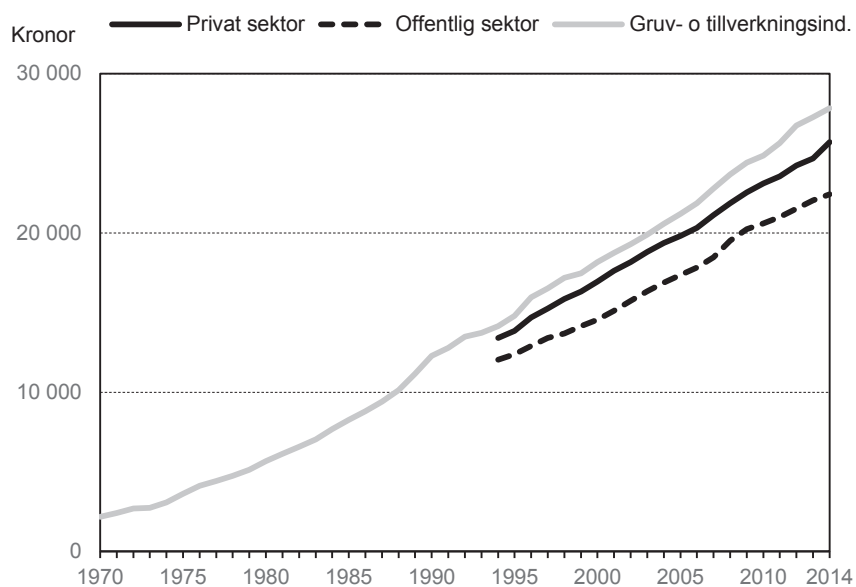
*Samtliga anställda år 1994-2014:* Grundlön inkl. helglön och andra fasta löneförmåner. Rörliga lönetillägg ingår ej.

*Anställda inom gruv- och tillverkningsindustrin 1913-2014:* Lön för arbetad tid inklusive rörliga lönetillägg (ob-tillägg o.likn.)

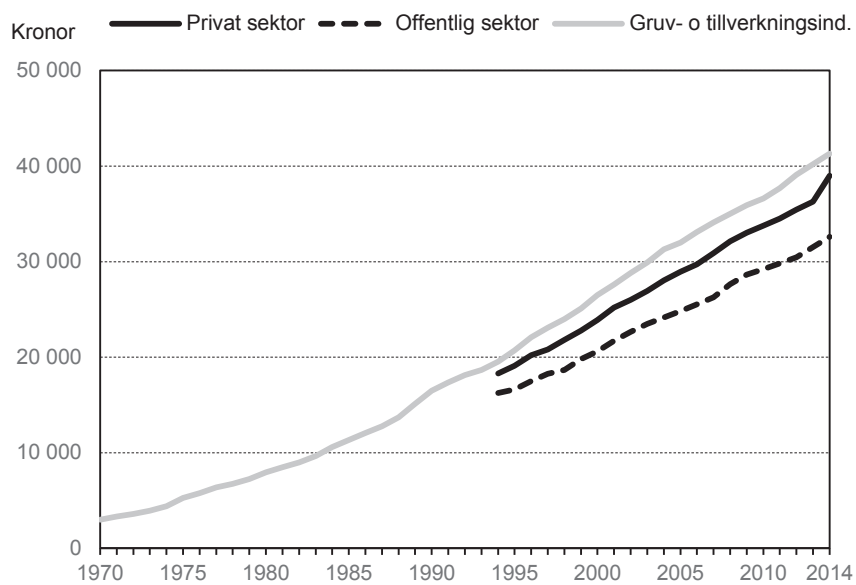
### **Marginell nettoskillnad**

Nettoskillnaden mellan dessa båda lönebegrepp är marginell, cirka en procent, då helglön och rörliga tillägg motsvarar nästan lika stor del av den totala månadslönen.

**Diagram 2.13 Månadslön för arbetare efter sektor år 1970-2014**



**Diagram 2.14 Månadslön för tjänstemän efter sektor år 1970-2014**



## Sammanfattning av kapitel 2

De senaste 21 åren, år 1994-2014 har den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda ökat från 15 600 kronor till dagens 30 800 kronor. Det är en ökning med 98 procent och motsvarar en årlig löneökningstakt på 3,5 procent. För arbetare har medellönen ökat med totalt 91 procent medan den för tjänstemän ökat med 108 procent. Medellönen har alltså ökat med 17 procentenheter mer för tjänstemän än för arbetare.

De senaste 101 åren, år 1913-2014, har lönerna utvecklats stegvis och real-lönerna har ökat främst under tre perioder. Den första perioden inleddes direkt efter första världskriget och varade i cirka tre år. Den andra perioden inleddes efter andra världskriget och varade cirka 30 år fram till oljekrisen år 1973. Den tredje perioden inleddes i mitten av 1990-talet och pågår än idag.

För hela perioden år 1913-2014 har den genomsnittliga månadslönen för en industriarbetare ökat från 85 kronor år 1913 till 27 800 kronor år 2014. Räknat i fasta priser (2014 års) var månadslönen 3 952 kronor år 1913. Real-lön och köpkraft har därmed ökat drygt sju gånger.

För tjänstemän inom industrin har den genomsnittliga månadslönen räknat i fasta priser ökat från 8 618 kronor år 1913 till 41 300 kronor år 2014. Löneskillnaden mellan arbetare och tjänstemän var därmed betydligt större år 1913 än år 2014, 118 respektive 51 procent. Dagens löneskillnad är dock på samma nivå som under 1930-talet.



# 3

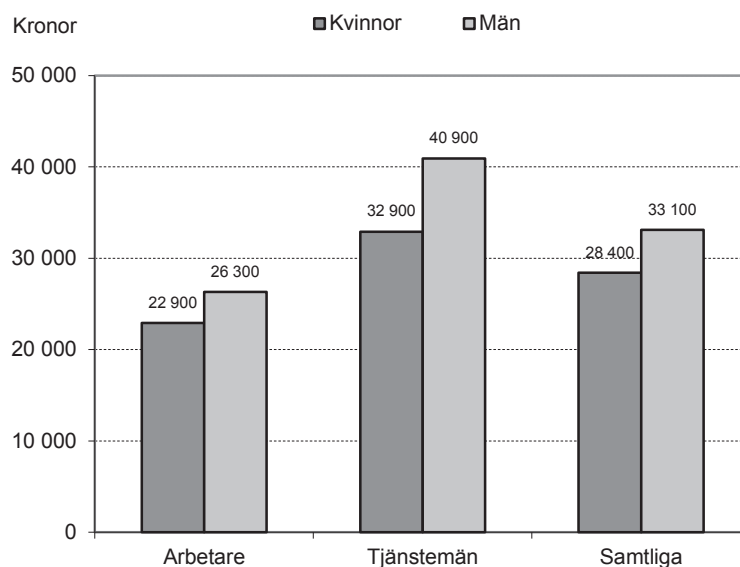
## Kvinnor och män

Den genomsnittliga månadslönen för kvinnor är 28 400 kronor och för män 33 100 kronor. Medellönen för kvinnor är därmed 4 700 kronor lägre än för män. Räknat i procent motsvarar medellönen för kvinnor 86 procent av medellönen för män.

Fördelat på arbetare och tjänstemän så är löneskillnaden mellan kvinnor och män mindre bland arbetare än bland tjänstemän. Bland arbetare är medellönen för kvinnor 22 900 kronor och för män 26 300 kronor, det vill säga 3 400 kronor högre för män. I procent motsvarar kvinnors medellön 87 procent av medellönen för män bland arbetare (se diagram 3.1 och tabell 3.1).

Bland tjänstemän är medellönen för kvinnor 32 900 kronor och för män 40 900 kronor, en skillnad på 8 000 kronor till männens förmån. Räknat i procent motsvarar kvinnornas medellön 80 procent av mäns medellön bland tjänstemän.

**Diagram 3.1 Genomsnittlig månadslön efter klass och kön år 2014**



**Tabell 3.1 Månadslön för kvinnor och män år 2014 samt kvinnors lön i procent av mäns lön - med och utan standardvägning efter yrke\***

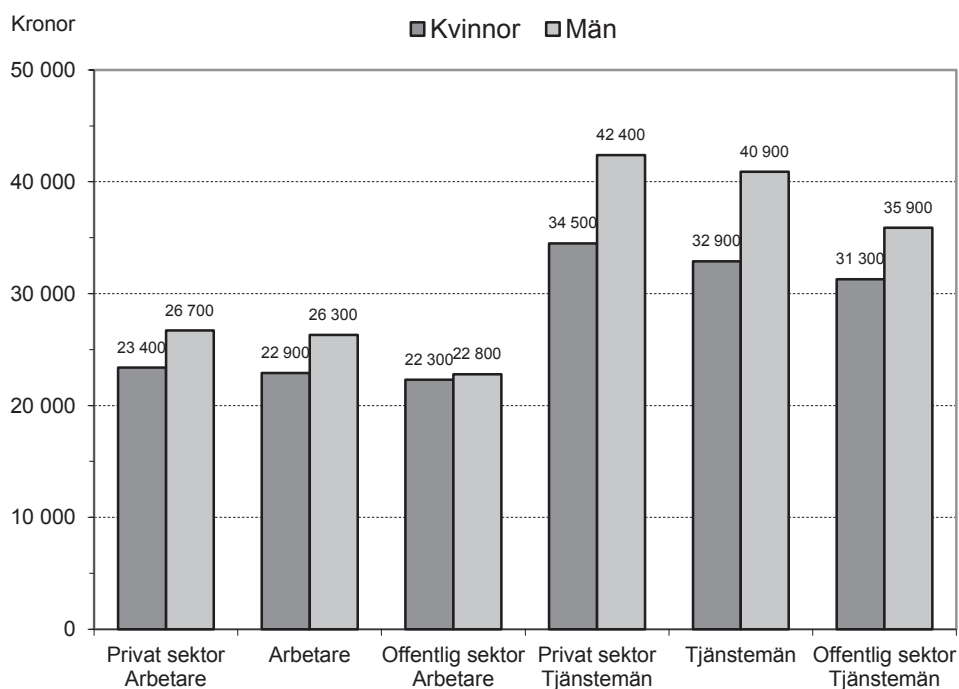
	Arbetare		Kvinnors lön i % av mäns lön		Tjänstemän		Kvinnors lön i % av mäns lön		Samtliga anställda		Kvinnors lön i % av mäns lön	
	Kvinnor	Män	Ej stand. vägt	Stand. vägt *	Kvinnor	Män	Ej stand. vägt	Stand. vägt *	Kvinnor	Män	Ej stand. vägt	Stand. vägt *
Samtliga sektorer	22 924	26 348	87	97	32 862	40 859	80	94	28 374	33 133	86	95
Privat sektor	23 366	26 716	87	95	34 500	42 400	81	91	29 018	33 381	87	93
Offentlig sektor	22 314	22 833	98	103	31 272	35 904	87	99	27 647	31 893	87	100
Därav: Stat	23 058	23 343	99	98	33 398	37 030	90	96	32 800	35 200	93	95
Kommun	22 209	22 740	98	103	29 764	31 272	95	101	25 800	27 500	94	102
Landsting	23 000	22 875	101	103	32 784	44 168	74	98	30 500	39 100	78	99

\* Standardvägningen är beräknad efter 4-siffer Ssyk 2012

Löneskillnaden mellan kvinnor och män är mindre i offentlig sektor än i privat sektor. Bland arbetare är medellönen 500 kronor lägre för kvinnor än för män i offentlig sektor jämfört med 3 300 kronor lägre i privat sektor. I procent motsvarar kvinnors medellön 97 procent av medellönen för män i offentlig sektor och 87 procent i privat sektor.

Även bland tjänstemän är löneskillnaden mellan kvinnor och män mindre i offentlig sektor än i privat sektor. I offentlig sektor är medellönen 4 600 kronor lägre för kvinnor än för män jämfört med 7 900 kronor i privat sektor. I procent motsvarar kvinnors medellön 86 procent av medellönen för män i offentlig sektor och 81 procent i privat sektor (se tabell 3.1 och diagram 3.2).

**Diagram 3.2 Genomsnittlig månadslön efter klass, kön och sektor år 2014**



## Standardvägda löner

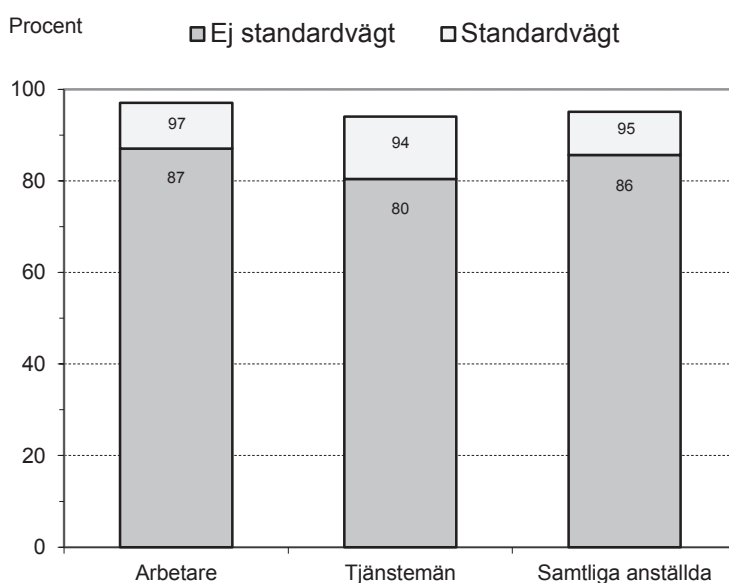
Löneskillnaden mellan kvinnor och män förklaras till stor del av att kvinnor och män i huvudsak arbetar inom olika yrken och att lönerna varierar mellan dessa yrken. Ett sätt att ta hänsyn till detta vid jämförelse av kvinnors och mäns löner är att använda så kallad standardvägning. Standardvägning innebär i korthet att medellöner beräknas med antagande om att antalet kvinnor och män är lika många inom varje yrkesgrupp.

Standardvägning efter yrke medför att kvinnors medellön i procent av mäns medellön ökar från 86 procent till 95 procent bland samtliga anställda. Standardvägning minskar alltså löneskillnaden mellan kvinnor och män påtagligt, dock i olika grad för arbetare och tjänstemän liksom för privat och offentlig sektor.

Bland arbetare medför standardvägning att löneskillnaden nästan försvinner helt då kvinnors lön i procent av mäns lön ökar från 87 procent till 97 procent. Inom offentlig sektor blir den standardvägda lönen för kvinnor till och med högre än för män då den motsvarar 103 procent av männens lön. Inom privat sektor stannar den dock på 95 procent

Även bland tjänstemän minskar löneskillnaden med standardvägning. För samtliga tjänstemän ökar kvinnors lön i procent av mäns lön från 80 till 94 procent. Mest ökar den i offentlig sektor, från 87 till 99 procent, medan den i privat sektor ökar från 81 till 91 procent (se diagram 3.3 och tabell 3.1).

**Diagram 3.3 Kvinnors lön i procent av mäns lön år 2014**  
Med och utan standardvägning efter yrke



## Andel kvinnor och medellön efter sektor

De betydligt mindre löneskillnader som framträder när standardvägning används förklaras av att lönerna oftast inte skiljer sig nämnvärt mellan kvinnor och män *inom samma yrke*. Inom några yrken är medellönen till och med högre för kvinnor än för män, exempelvis grundskolelärare, vårdbiträden och städare.

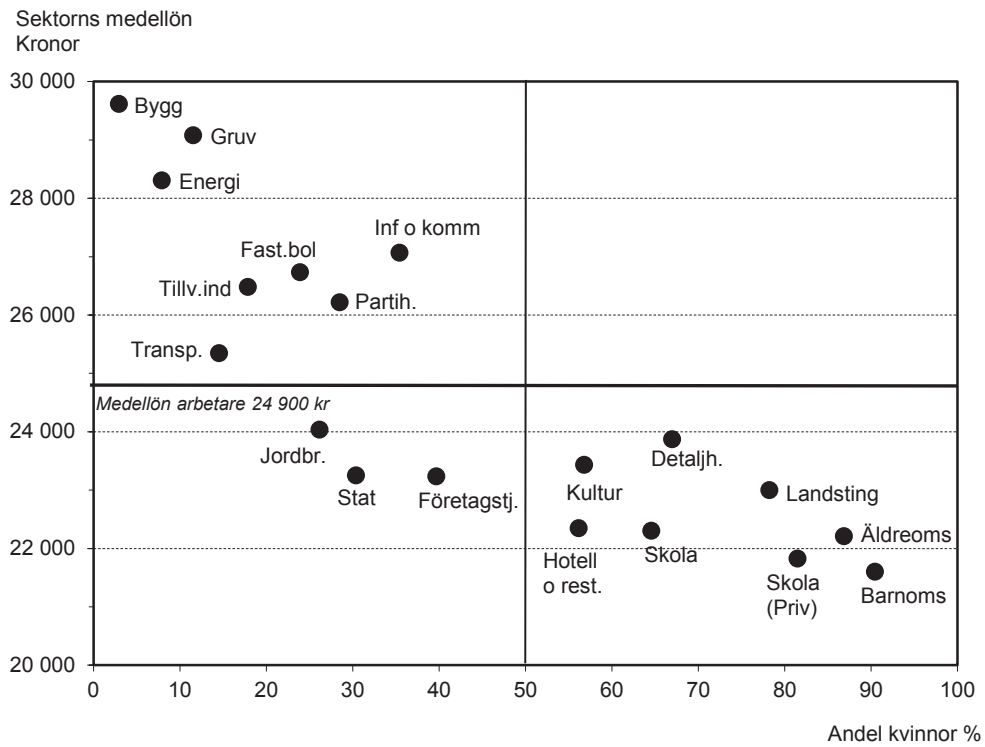
Ändå kvarstår det faktum att medellönen för kvinnor endast är 86 procent av medellönen för män. Förklaringen till detta ligger i kombinationen av en könssegregerad arbetsmarknad och stora löneskillnader *mellan* olika yrken och sektorer. Det vill säga att kvinnor och män i huvudsak arbetar inom olika yrken och att medellönen nästan alltid är lägre inom de yrken som domineras av kvinnor.

Detta kan även uttryckas med att ju *större* andel kvinnor en sektor innehåller desto *lägre* är sektorns medellön (relativlön). Detta framgår av diagram 3.4 och 3.5 som visar sambandet mellan andel kvinnor och medellön för arbetare och tjänstemän inom olika sektorer.

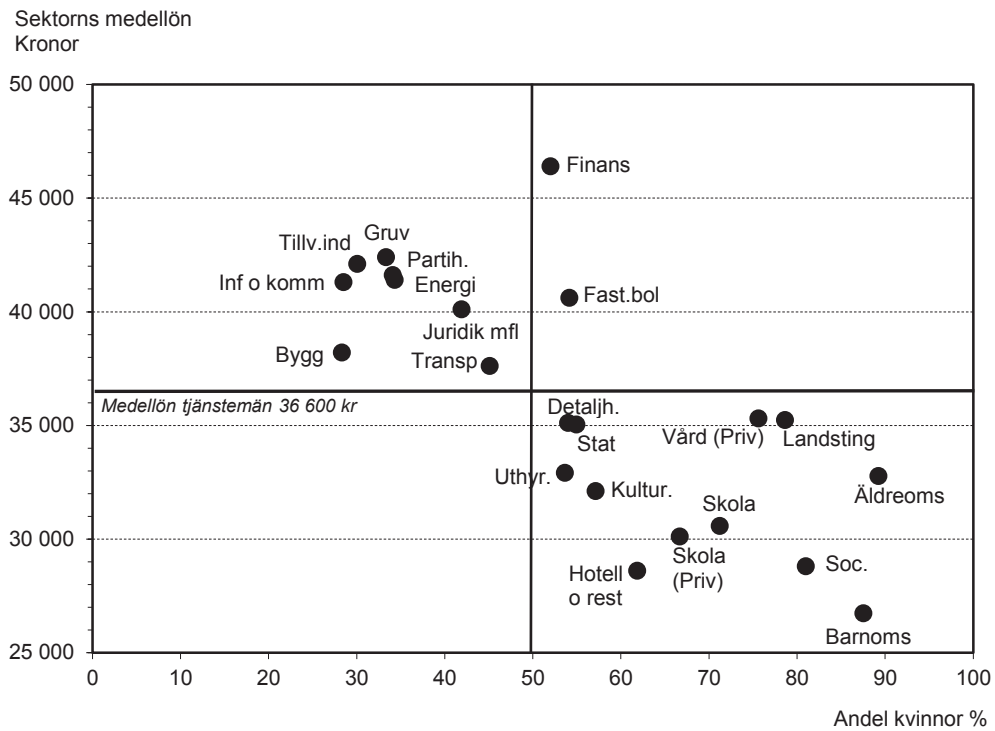
Sambandet är tydligast bland arbetare då samtliga nio sektorer med mer än 50 procent kvinnor alla har medellöner som är lägre än medellönen för samtliga arbetare (observationerna i nedre högra delen av diagram 3.4). Flertalet av de mansdominerade sektorerna har däremot medellöner som är högre än medellönen för arbetare.

Även bland tjänstemän är sambandet mellan kön och lön tydligt (se diagram 3.5). Sektorn *finans och försäkringsverksamhet* (Finans) avviker dock genom att ha mer än 50 procent kvinnor och en relativt hög medellön. En närmare granskning av denna sektor visar dock att det främst är männen i sektorn som har hög medellön, 54 200 kronor, vilket drar upp genomsnittet för hela sektorn. Medellönen för kvinnor i finanssektorn stannar på 39 200 kronor.

**Diagram 3.4 Medellön och andel kvinnor efter sektor år 2014. Arbetare**



**Diagram 3.5 Medellön och andel kvinnor efter sektor år 2014. Tjänstemän**



## Kvinnors lön i procent av mäns lön år 2000-2014

Utvecklingen av löneskillnaden mellan kvinnor och män beräknat som kvinnors medellön i procent av mäns medellön år 2000-2014 visar att löneskillnaden minskat, dock främst bland tjänstemän.

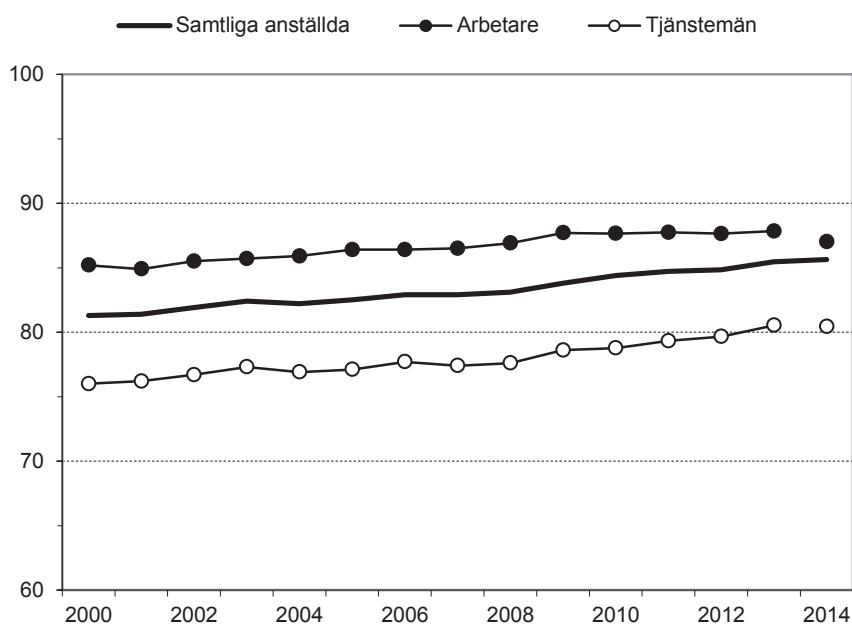
Bland samtliga anställda har kvinnors medellön i procent av mäns medellön ökat från 81,3 till 85,6 procent år 2000-2014. Kvinnors lön i procent av mäns lön har alltså ökat med drygt fyra procentenheter på 2000-talet.

Bland arbetare har kvinnors lön i procent av mäns lön ökat från 85 till 87 procent och bland tjänstemän från 76 till drygt 80 procent år 2000-2014. Kvinnors lön i procent av mäns lön har därmed ökat med knappt två procentenheter bland arbetare och med drygt fyra procentenheter bland tjänstemän (se diagram 3.6).

Lönerna har alltså jämnats ut mer bland tjänstemän än bland arbetare på 2000-talet. Det är dock främst efter år 2009 som detta gäller då minskningen av löneskillnaden tycks ha avstannat bland arbetare de senaste fem åren medan takten i löneutjämningen snarare ökat bland tjänstemän.

Notera att värdena för år 2014 gällande arbetare och tjänstemän inte är fullt jämförbara med tidigare år på grund av att en ny yrkeskodning (ssyk 2012) infördes i lönestatistiken år 2014.

**Diagram 3.6 Kvinnors medellön i procent av mäns medellön efter klass år 2000-2014**



## Löner för kvinnor och män år 1913-2014

### Arbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin

För 100 år sedan var kvinnornas lön endast hälften, 53 procent, av männens lön bland arbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin. Därefter har löneskillnaden minskat och år 2014 motsvarar kvinnors lön i genomsnitt 93 procent av männens lön (se diagram 3.7 och 3.8).

Minskningen av löneskillnaden mellan kvinnor och män har skett stegvis och främst i samband med tre händelser – rationaliseringen inom industrin efter första världskriget, arbetskraftsbristen efter andra världskriget och slopandet av kvinnolönerna på 1960-talet.

År 1913 var timlönen bland arbetare i genomsnitt 45 öre för män och 24 öre för kvinnor. Lönen var alltså endast hälften så hög för kvinnor som för män. På denna tid var det dock fullt legitimt att betala lägre lön till kvinnor och i kollektivavtalen angavs olika lön för kvinnor och män.

Under 1920-talet rationaliserades stora delar av industrin och en mängd tempobetonade arbeten skapades som bemannades med kvinnor. Dessutom expanderade flera branscher som främst sysselsatte kvinnor, exempelvis textil- och livsmedelsindustri, och kvinnornas lön ökade till drygt 60 procent av männens lön på 1930-talet.

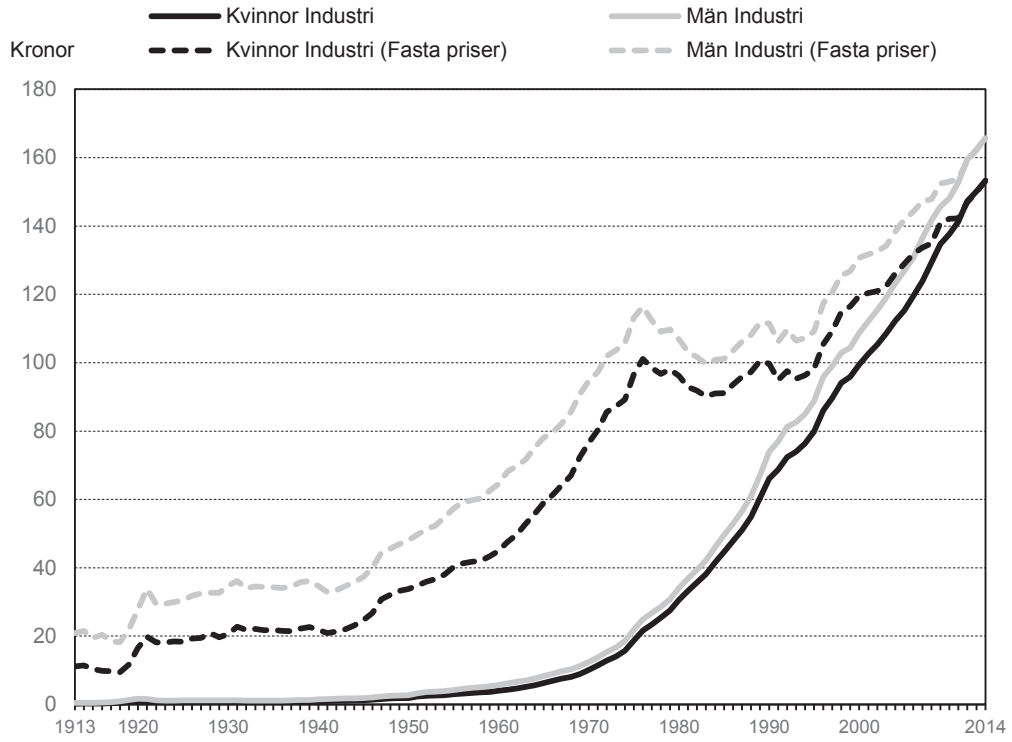
I slutet av 1940-talet tog kvinnornas löner ytterligare ett steg närmare männens i samband med den brist på arbetskraft som uppstod efter andra världskriget och kvinnornas löner ökade till 71 procent av männens lön. Därefter stagnerade löneskillnaden i drygt tio år runt 70 procent.

I början av 1960-talet träffar LO och SAF en överenskommelse om att ta bort kvinnolönerna i kollektivavtalen. Detta medförde att löneskillnaden mellan kvinnor och män på allvar började minska och följande 20 år ökade kvinnornas löner från 70 till 90 procent av männens lön år 1960-1980.

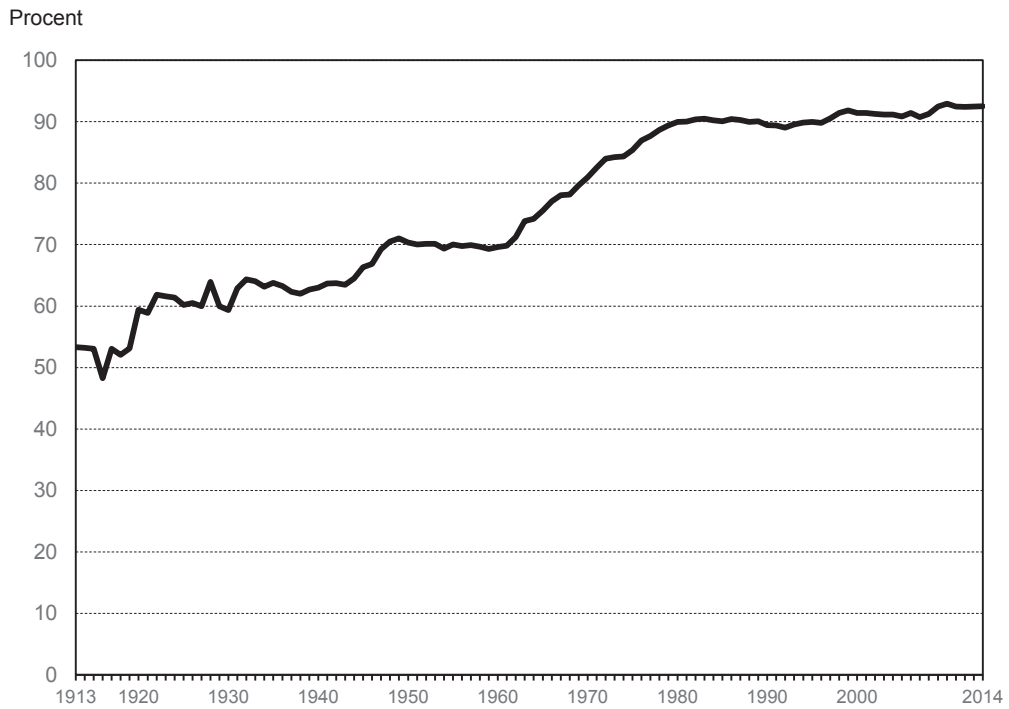
Slopandet av kvinnolönerna var själva startskottet för minskningen av löneskillnaden. Att den blev så pass långvarig förklaras dock även av att offentlig sektor och privat tjänstesektor expanderade kraftigt under 1970- och 1980-talen vilket gjorde att allt fler kvinnor sysselsattes. Sysselsättningsgraden ökade raskt och nådde under 1980-talet samma nivå som för män.

Efter år 1980 avstannade löneutjämningen runt 90 procent bland industriarbetare och de senaste 30 åren har löneskillnaden endast minskat marginellt till dagens 93 procent. Det kan jämföras med samtliga arbetare (inklusive tjänstesektor och offentlig sektor) bland vilka kvinnors lön motsvarar 86 procent av männens lön år 2014. Alltså lite lägre än inom enbart industrin.

**Diagram 3.7 Timlön för kvinnor och män år 1913-2014**  
**Arbetare inom industrin. Löpande och fasta priser (2014 års)**



**Diagram 3.8 Kvinnors lön i procent av mäns lön år 1913-2014**  
**Arbetare inom industrin**





### Tjänstemän inom gruv- och tillverkningsindustrin

Löneskillnaden mellan kvinnor och män har varit större bland tjänstemän än bland arbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin de senaste 100 åren. Åren före och under första världskriget motsvarade kvinnors lön cirka 48 procent av männens lön bland tjänstemän, det vill säga mindre än hälften.

År 1920 ökade dock kvinnornas lön till över 50 procent av männens lön. Därefter låg löneskillnaden mellan 50-53 procent ända fram till mitten av 1960-talet. Först när kvinnolönerna slopats i början av 1960-talet började det ske en märkbar utjämning av lönerna bland tjänstemän. Mellan år 1965-1980 ökade kvinnors lön i procent av mäns lön med cirka en procentenhet per år, från 53 procent år 1965 till 71 procent år 1980. Därefter avtog minskningstakten till cirka 0,4 procentenheter per år och med den takten har löneskillnaden fortsatt minska till dagens 84 procent (se diagram 3.9 och 3.10).

Löneutjämningen bland tjänstemän har alltså inte avstannat på samma sätt som bland arbetare utan sakta men säkert fortsatt minska de senaste 35 åren. Drivkraften bakom denna löneutjämning bland tjänstemän är troligen strukturellt betingat i den meningen att andelen kvinnor ökar inom en rad relativt högvärlönde och tidigare manligt dominerade yrken, exempelvis läkare, jurister och ekonomer, vilka är på väg att bli kvinnodominerade yrken.

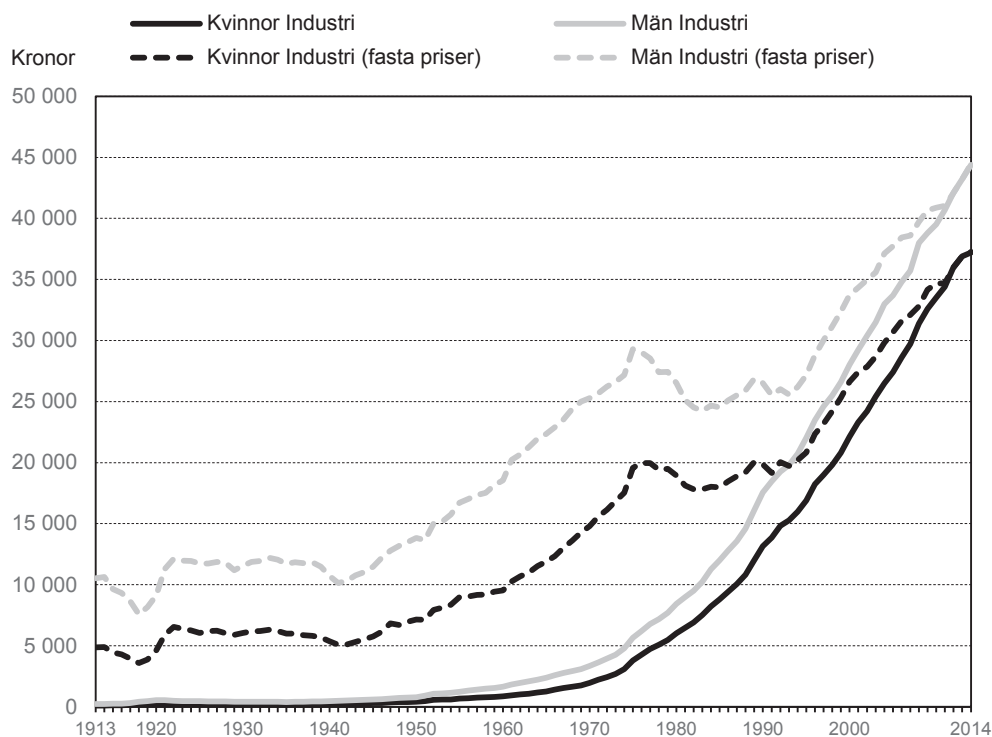
Bland arbetare går det i dagsläget dock inte att se någon liknade strukturell långsiktig förändring mellan manligt och kvinnligt dominerade yrken, vilket troligen förklarar varför löneutjämningen stagnerat bland arbetare de senaste 30 åren. Det gäller inom såväl industrin som inom övriga sektorer.

**Tabell 3.7 Löner inom tillverkningsindustrin efter klass och kön år 1913-2014**

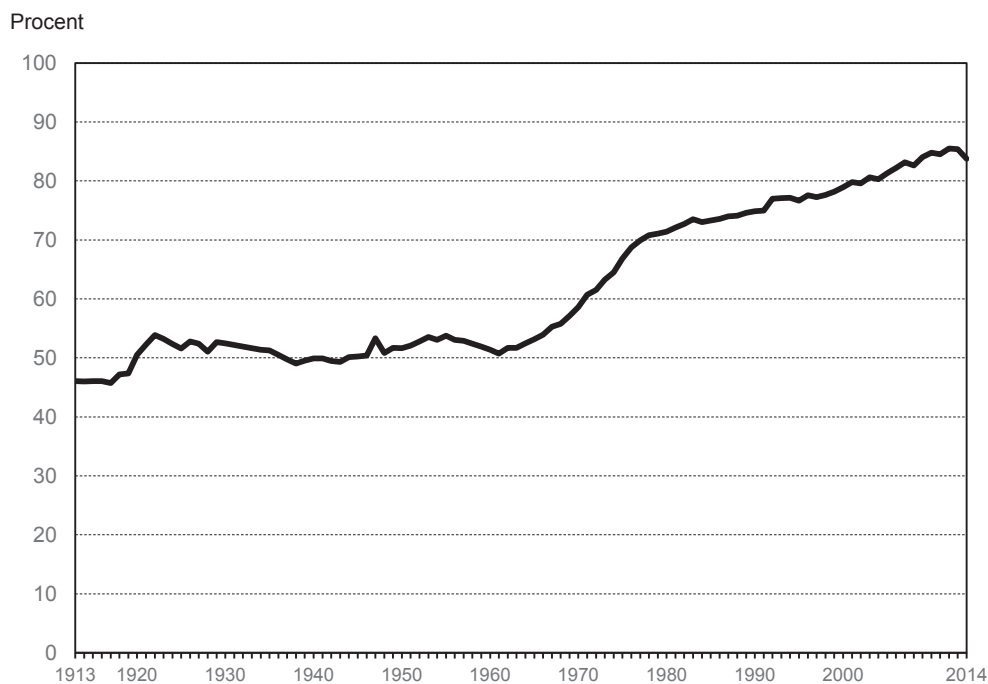
Källa: SCB samt egna beräkningar

År	Arbetare (exkl. minderåriga)			Månadslön			Tjänstemän		
	Timlön Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Månadslön Kvinnor	Män	Samtliga
1920	1,0	1,6	1,5	200	340	310	270	540	450
1930	0,7	1,2	1,1	150	250	240	210	410	340
1940	0,9	1,5	1,3	190	300	270	230	450	370
1950	1,9	2,7	2,6	390	560	530	400	780	690
1960	4,0	5,7	5,4	760	1 100	1 040	850	1 650	1 450
1970	10	12	12	1 830	2 260	2 180	1 950	3 330	3 010
1980	31	34	33	5 210	5 790	5 680	6 030	8 440	7 960
1990	66	74	72	11 200	12 600	12 300	13 100	17 500	16 500
2000	99	109	107	16 900	18 500	18 200	22 100	28 000	26 500
2010	137	148	146	23 400	25 200	24 900	33 500	39 500	37 800
2014	153	166	164	26 100	28 200	27 800	37 200	44 400	42 200

**Diagram 3.9 Månadslön för kvinnor och män år 1913-2014**  
**Tjänstemän inom industrin. Löpande och fasta priser (2014 års)**



**Diagram 3.10 Kvinnors lön i procent av mäns lön år 1913-2014**  
**Tjänstemän inom industrin**



### Sammanfattning av kapitel 3

År 2014 var den genomsnittliga månadslönen för kvinnor 4 700 kronor lägre än för män. Skillnaden är mindre bland arbetare, 3 400 kronor, medan den är större bland tjänstemän, 8 000 kronor. Räknat i procent motsvarar kvinnors lön 86 procent av männens lön bland samtliga anställda, 87 procent bland arbetare och 80 procent bland tjänstemän.

Lönestatistik för de senaste 102 åren visar dock att löneskillnaden har minskat. År 1913 var timlönen för kvinnor bland industriarbetare endast 53 procent av männens timlön. År 2014 har den ökat till 93 procent.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män minskade framförallt under 1960- och 1970-talet i samband med att kvinnolönerna togs bort i kollektivavtalen. Utjämnningen avtog dock på 1980-talet och därefter har löneskillnaden endast minskat marginellt bland arbetare medan den fortsatt i en lägre men stabil takt bland tjänstemän.

En förklaring till dagens löneskillnad mellan kvinnor och män är att arbetsmarknaden är könssegregerad. Det vill säga att de flesta yrken och sektorer domineras i antal av antingen kvinnor eller män och att lönerna systematiskt är lägre inom yrken och sektorer som domineras av kvinnor. Detta kan även uttryckas med att ju *större* andel kvinnor en sektor innehåller desto *lägre* är sektorns medellön. Detta samband är tydligast bland arbetare men syns även bland tjänstemän.

## Bilaga 1: Metod och dataunderlag

Rapporten syftar till att beskriva löner och löneutveckling för anställda efter klass och kön år 1913-2014.

Som dataunderlag används Statistiska centralbyrån (SCB) lönestrukturstatistik (LSS) som redovisats i sin nuvarande form sedan år 1994.

I avsnitten om lön efter ålder och region används databasen Linda som dataunderlag.

Rapportens lönebegrepp är tid- och prestationslön (grundlön), helglön samt andra (fasta) löneförmåner. Lönebegreppet avses motsvara månadslön för heltidsarbete på dagtid.

Rörliga lönetillägg, som exempelvis för obekväm arbetstid, skiftgång eller övertid, ingår inte i rapportens lönebegrepp.

Lön för deltidsarbete är uppräknad till heltid.

I de avsnitt som gäller löner och löneutveckling år 1913-2014, används dock lönebegreppet *lön för arbetad tid*. Detta för att få ett så jämförbart lönebegrepp som möjligt över hela mätperioden. I lön för arbetad tid ingår rörliga tillägg vilket de alltså inte gör i rapportens första lönebegrepp. Övertidserättning ingår dock inte i något av de två lönebegreppen.

För privatanställda arbetare redovisar SCB endast timlön. LO har beräknat månadslön genom att multiplicera timlönen med 167,5 vilket motsvarar det genomsnittliga antalet arbetade timmar som en heltidsanställd i genomsnitt arbetar per månad med hänsyn till helgdagar under en 28-årsperiod.

## Bilaga 2: Månadslön\* för anställda efter klass, kön och sektor år 2014

\* Exklusive rörliga tillägg

Sektor	Kön	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
		Antal	Månadslön	Antal	Månadslön	Antal	Månadslön
<b>Samtliga sektorer</b>	Män	1037 900	26 300	910 100	40 900	1960 000	33 100
	Kvinnor	872 800	22 900	1059 500	32 900	1937 300	28 400
	Totalt	1911 100	24 900	1969 800	36 600	3 897 200	30 800
<b>Privat sektor</b>	Män	939 400	26 700	694 200	42 400	1633 600	33 400
	Kvinnor	506 100	23 400	521 800	34 500	1027 900	29 000
	Totalt	1445 500	25 700	1216 000	39 000	2 661 500	31 800
A Jordbruk, skogsbruk och fiske	Män	18 600	24 500	3 000	37 300	21 600	26 300
	Kvinnor	6 600	22 200	1 700	30 500	8 300	23 900
	Totalt	25 200	24 000	4 700	34 800	29 900	25 700
B Gruvor och mineralutvinningsindustri	Män	4 500	29 100	1 600	45 100	6 100	33 300
	Kvinnor	600	29 000	800	36 700	1 400	33 400
	Totalt	5 200	29 100	2 400	42 400	7 600	33 300
C Tillverkningsindustri	Män	234 600	26 900	146 300	44 200	380 900	33 600
	Kvinnor	51 100	24 400	62 900	37 100	114 000	31 400
	Totalt	285 800	26 500	209 200	42 100	495 000	33 100
D+E Energi och miljö	Män	16 300	28 400	15 600	43 900	31 900	36 000
	Kvinnor	1 400	27 000	8 100	36 300	9 500	34 900
	Totalt	17 700	28 300	23 600	41 400	41 300	35 800
F Bygginndustr	Män	173 800	29 700	39 900	41 100	213 700	31 800
	Kvinnor	5 300	25 200	15 800	31 100	21 100	29 600
	Totalt	179 100	29 600	55 800	38 200	234 900	31 700
G Handel och serviceverkstäder	Män	141 000	26 000	104 900	42 200	245 900	32 900
	Kvinnor	149 100	23 600	64 500	35 700	213 600	27 200
	Totalt	290 000	24 900	169 400	39 700	459 400	30 400
46 Partihandel	Män	4 1200	26 800	78 600	43 500	119 800	37 700
	Kvinnor	16 400	24 300	40 700	38 000	57 100	34 100
	Totalt	57 500	26 200	119 300	41 600	176 800	36 600
47 Detaljhandel	Män	64 100	24 700	15 500	38 200	79 600	27 300
	Kvinnor	130 000	23 400	18 200	32 400	148 200	24 500
	Totalt	194 100	23 900	33 700	35 100	227 800	25 500
H Transport och magasinering	Män	134 500	25 400	21 300	41 700	155 800	27 700
	Kvinnor	22 900	24 900	17 500	32 500	40 400	28 200
	Totalt	157 400	25 300	38 800	37 600	196 200	27 800
I Hotell och restauranger	Män	44 900	23 100	7 400	30 500	52 300	24 100
	Kvinnor	57 400	21 600	12 000	27 300	69 400	22 600
	Totalt	102 200	22 300	19 400	28 600	121 600	23 300
J Information och kommunikation	Män	3 000	27 500	103 000	42 500	106 000	42 100
	Kvinnor	1 700	26 100	41 100	38 300	42 800	37 800
	Totalt	4 800	27 100	144 100	41 300	148 900	40 800
K Finans- och försäkringsverksamhet	Män	..	..	38 400	54 200	38 400	54 200
	Kvinnor	..	..	41 600	39 200	41 600	39 200
	Totalt	..	..	80 000	46 400	80 000	46 400
L Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	Män	19 400	27 800	12 600	48 200	32 000	35 800
	Kvinnor	6 100	23 000	15 000	34 100	21 100	30 900
	Totalt	25 500	26 700	27 700	40 600	53 200	34 000
M Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	Män	9 600	27 600	100 100	43 000	109 700	41 600
	Kvinnor	3 900	24 300	72 200	35 900	76 100	35 300
	Totalt	13 500	26 800	172 300	40 100	185 800	39 100
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster mfl	Män	82 800	24 000	32 400	36 000	115 200	27 400
	Kvinnor	54 500	21 900	37 500	30 100	92 000	25 200
	Totalt	137 300	23 200	69 900	32 900	207 200	26 500
P Utbildningsväsendet	Män	4 900	22 800	19 000	32 200	23 900	30 300
	Kvinnor	21 600	21 600	38 000	29 100	59 600	26 400
	Totalt	26 500	21 800	57 000	30 100	83 500	27 500
Q Vård och omsorg, socialtjänst	Män	30 600	23 600	16 100	39 500	46 700	29 100
	Kvinnor	97 800	23 700	49 900	34 000	147 700	27 100
	Totalt	128 400	23 600	66 000	35 300	194 400	27 600
R+S+T+U Kultur, nöje och fritid mfl	Män	19 500	24 100	32 600	33 700	52 100	30 100
	Kvinnor	25 500	22 800	43 300	30 700	68 800	27 800
	Totalt	44 900	23 400	75 800	32 100	120 700	28 900
Summa Privat tjänsteproduktion (G- U)	Män	490 200	25 200	487 800	41 900	978 000	33 500
	Kvinnor	440 500	23 100	432 600	34 100	873 100	28 600
	Totalt	930 500	24 300	920 400	38 300	1 850 900	31 200
<b>Offentlig sektor</b>	Män	98 500	22 800	215 900	35 900	326 400	31 900
	Kvinnor	366 700	22 300	537 700	31 300	909 400	27 600
	Totalt	465 600	22 400	753 800	32 600	1 235 700	28 800
Statlig sektor	Män	12 500	23 300	86 600	37 000	110 900	35 200
	Kvinnor	5 500	23 100	106 000	33 400	116 300	32 800
	Totalt	18 200	23 300	192 900	35 000	227 200	34 000
Kommunal sektor	Män	74 200	22 700	91 000	31 400	165 500	27 500
	Kvinnor	318 200	22 200	290 800	29 800	609 000	25 800
	Totalt	392 600	22 300	381 700	30 200	774 400	26 200
Landstingskommunal sektor	Män	11 800	22 900	38 300	44 200	50 000	39 100
	Kvinnor	43 000	23 000	140 900	32 800	184 100	30 500
	Totalt	54 900	23 000	179 300	35 200	234 100	32 300



## Lönerapport 2015

Medellönen för arbetare är 24 900 kronor i månaden och för tjänsteman 36 600 kronor år 2014. Medellönen är därmed 11 700 kronor, eller 47 procent, högre för tjänstemän än för arbetare. Så stor har löneskillnaden inte varit sedan 1930-talet

Även mellan kvinnor och män är löneskillnaden alltfjämt stor och medellönen är i genomsnitt 4 700 kronor, eller 17 procent, högre för män än för kvinnor.

Detta framgår av LOs årliga lönerapport som redogör för löner och löneutveckling efter klass och kön år 1913–2014.

Rapporten beställs från LO-distribution:  
lo@strombergdistribution.se  
Telefax: 026-24 90 26

November 2015  
ISBN 978-91-566-3096-5  
[www.lo.se](http://www.lo.se)

OMSLAGSFOTO: Lars Forsstedt